

UCHWAŁA
SENATU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

z dnia 14 lipca 2023 r.

**w sprawie wniesienia do Sejmu projektu ustawy o krakowskim związku
metropolitalnym**

Na podstawie art. 118 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r., Senat wnosi do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej projekt ustawy o krakowskim związku metropolitalnym.

Jednocześnie upoważnia pana senatora Bogdana Klicha do reprezentowania Senatu w pracach nad projektem.

MARSZAŁEK SENATU

Tomasz GRODZKI

U S T A W A

z dnia

o krakowskim związku metropolitalnym¹⁾

Rozdział 1

Przepisy ogólne

Art. 1. 1. Ustawa określa zasady i tryb tworzenia oraz zasady funkcjonowania krakowskiego związku metropolitalnego, zwanego dalej „związkiem metropolitalnym”.

2. Związek metropolitalny jest zrzeszeniem gmin województwa małopolskiego, charakteryzujących się istnieniem silnych powiązań funkcjonalnych oraz zaawansowaniem procesów urbanizacyjnych, położonych na obszarze spójnym pod względem przestrzennym, który zamieszkuje co najmniej 1 000 000 mieszkańców.

3. W skład związku metropolitalnego wchodzi miasto na prawach powiatu Kraków.

Art. 2. Związek metropolitalny tworzy się w celu:

- 1) zapewnienia zintegrowanego i zrównoważonego rozwoju społecznego, gospodarczego i przestrzennego obszaru tego związku;
- 2) wzmocnienia spójności funkcjonalno-przestrzennej i bezpieczeństwa ekologicznego obszaru związku metropolitalnego;
- 3) poprawy jakości i dostępności usług publicznych na obszarze gmin wchodzących w skład związku metropolitalnego.

Art. 3. 1. Związek metropolitalny wykonuje zadania publiczne w imieniu własnym i na własną odpowiedzialność.

2. Związek metropolitalny ma osobowość prawną.

3. Samodzielność związku metropolitalnego podlega ochronie sądowej.

Art. 4. 1. O ustroju związku metropolitalnego stanowi jego statut.

¹⁾ Niniejszą ustawą zmienia się ustawy: ustawę z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych, ustawę z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, ustawę z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ograniczeniu prowadzenia działalności gospodarczej przez osoby pełniące funkcje publiczne, ustawę z dnia 20 lipca 2000 r. o ogłaszaniu aktów normatywnych i niektórych innych aktów prawnych, ustawę z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, ustawę z dnia 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944-1990 oraz treści tych dokumentów, ustawę z dnia 16 grudnia 2010 r. o publicznym transporcie zbiorowym oraz ustawę z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach.

2. Projekt statutu związku metropolitalnego oraz jego zmian podlega zatwierdzeniu przez Prezesa Rady Ministrów na wniosek ministra właściwego do spraw administracji publicznej.

3. Statut związku metropolitalnego podlega ogłoszeniu w wojewódzkim dzienniku urzędowym.

Rozdział 2

Tryb tworzenia związku metropolitalnego, ustalania i zmiany jego obszaru i granic

Art. 5. 1. Rada Ministrów, w drodze rozporządzenia:

- 1) utworzy w województwie małopolskim związek metropolitalny, ustali jego nazwę i siedzibę jego władz oraz ustali jego obszar i granice przez wskazanie gmin wchodzących w skład tego związku,
- 2) zmienia obszar i granice związku metropolitalnego przez wskazanie gmin wchodzących w skład tego związku

– mając na względzie istniejące formy współpracy gmin wchodzących w skład związku metropolitalnego, powiązania funkcjonalne i zaawansowanie procesów urbanizacyjnych oraz układ osadniczy i przestrzenny uwzględniający więzi społeczne, gospodarcze i kulturowe na tym obszarze.

2. Zmieniając obszar i granice związku metropolitalnego, Rada Ministrów ustala nowe granice istniejącego związku metropolitalnego, z tym że obszar związku metropolitalnego w nowych granicach obejmuje co najmniej obszar gmin, które wchodziły w skład związku metropolitalnego w jego dotychczasowych granicach.

3. Utworzenie związku metropolitalnego albo zmiana obszaru i granic tego związku następuje po wyrażeniu pozytywnej opinii przez rady gmin, które mają wchodzić w skład tego związku.

Art. 6. 1. Rozporządzenie, o którym mowa w art. 5 ust. 1 pkt 1, jest wydawane na wniosek ministra właściwego do spraw administracji publicznej.

2. Minister właściwy do spraw administracji publicznej sporządza wniosek, o którym mowa w ust. 1, na podstawie wniosku prezydenta miasta Krakowa o utworzenie związku metropolitalnego.

3. Przed złożeniem wniosku, o którym mowa w ust. 2, do ministra właściwego do spraw administracji publicznej, prezydent miasta Krakowa występuje do sejmiku województwa

małopolskiego oraz wojewody małopolskiego o wyrażenie opinii w sprawie tego wniosku. Do wniosku dołącza się dokumenty, o których mowa w ust. 6 pkt 1, 3 i 6.

4. Sejmik województwa małopolskiego oraz wojewoda małopolski przedkładają opinie prezydentowi miasta Krakowa w terminie 30 dni od dnia otrzymania wniosku wraz z dokumentami. W przypadku niewyrażenia opinii w wyznaczonym terminie, wymóg zasięgnięcia opinii uznaje się za spełniony.

5. Wniosek o utworzenie związku metropolitalnego zawiera:

- 1) nazwę związku metropolitalnego, wskazanie siedziby jego władz oraz określenie jego obszaru i granic;
- 2) uzasadnienie utworzenia związku metropolitalnego, zawierające w szczególności wskazanie form współpracy gmin, które mają wejść w skład związku metropolitalnego, powiązań funkcjonalnych i zaawansowania procesów urbanizacyjnych, a także opis układu osadniczego i przestrzennego uwzględniający więzi społeczne, gospodarcze i kulturowe;
- 3) dane statystyczne dotyczące liczby ludności oraz powierzchni związku metropolitalnego;
- 4) określenie szacunkowych kosztów, będących skutkiem wydania rozporządzenia, o którym mowa w art. 5 ust. 1 pkt 1;
- 5) określenie szacunkowych planów dochodów i wydatków związku metropolitalnego w kolejnych dwóch latach budżetowych następujących po wydaniu rozporządzenia, o którym mowa w art. 5 ust. 1 pkt 1.

6. Do wniosku o utworzenie związku metropolitalnego przedkładanego ministrowi właściwemu do spraw administracji publicznej dołącza się:

- 1) projekt statutu związku metropolitalnego;
- 2) uchwały rad gmin będących członkami Stowarzyszenia Metropolia Krakowska, zawierające pozytywne opinie o utworzeniu związku metropolitalnego;
- 3) uchwałę Walnego Zebrania Członków Stowarzyszenia Metropolia Krakowska o wyrażeniu zgody na jego przekształcenie w związek metropolitalny;
- 4) uchwałę sejmiku województwa małopolskiego zawierającą opinię w sprawie wniosku o utworzenie związku metropolitalnego, jeżeli została podjęta;
- 5) opinię wojewody małopolskiego w sprawie wniosku o utworzenie związku metropolitalnego, jeżeli została wyrażona;

- 6) mapę topograficzną z zaznaczeniem granic gmin, które mają wejść w skład związku metropolitalnego.

Art. 7. 1. Do wydania rozporządzenia, o którym mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2, stosuje się odpowiednio przepisy art. 6 ust. 1–4, z tym że:

- 1) wniosek o zmianę obszaru i granic związku metropolitalnego do ministra właściwego do spraw administracji publicznej składa zgromadzenie związku metropolitalnego, zwane dalej „zgromadzeniem”;
- 2) do wniosku przedkładanego w celu zasięgnięcia opinii, o których mowa w art. 6 ust. 3, dołącza się dokumenty, o których mowa w ust. 3 pkt 1 i 4.

2. Wniosek o zmianę obszaru i granic związku metropolitalnego zawiera:

- 1) określenie nowego obszaru i nowych granic związku metropolitalnego;
- 2) uzasadnienie zmiany obszaru i granic związku metropolitalnego, zawierające w szczególności wskazanie form współpracy gmin, które mają wejść w skład związku metropolitalnego, powiązań funkcjonalnych i zaawansowania procesów urbanizacyjnych, a także opis układu osadniczego i przestrzennego uwzględniający więzi społeczne, gospodarcze i kulturowe na tym obszarze;
- 3) informacje, o których mowa w art. 6 ust. 5 pkt 3–5.

3. Do wniosku o zmianę obszaru i granic związku metropolitalnego przedkładanego ministrowi właściwemu do spraw administracji publicznej dołącza się:

- 1) uchwałę rady gminy mającej wchodzić w skład związku zawierającą pozytywną opinię o zmianie obszaru i granic związku metropolitalnego;
- 2) uchwałę sejmiku województwa małopolskiego zawierającą opinię o zmianie obszaru i granic związku metropolitalnego, jeżeli została podjęta;
- 3) opinię wojewody małopolskiego o zmianie obszaru i granic związku metropolitalnego, jeżeli została wyrażona;
- 4) mapę topograficzną z zaznaczeniem granic gminy, która ma powiększyć obszar i granice związku metropolitalnego.

Art. 8. 1. Rozporządzenie, o którym mowa w art. 5 ust. 1, jest wydawane do dnia 30 czerwca.

2. Związek metropolitalny jest tworzony z dniem 1 lipca, z tym że realizację zadań związek metropolitalny rozpoczyna z dniem 1 stycznia roku następnego.

3. Zmiana granic związku metropolitalnego następuje z dniem 1 stycznia.

Art. 9. Wojewoda małopolski udziela związkowi metropolitalnemu lub miastu na prawach powiatu Kraków dotacji celowej na działania związane z utworzeniem związku metropolitalnego w wysokości 0,2%, udziału miasta na prawach powiatu Kraków we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych.

Rozdział 3

Zakres działania związku metropolitalnego i jego zadania

Art. 10. Związek metropolitalny wykonuje, jako obowiązkowe, zadania publiczne w zakresie:

- 1) rozwoju społeczno-gospodarczego, w tym przyjęcia i realizacji strategii rozwoju ponadlokalnego;
- 2) monitorowania procesów urbanistycznych, środowiskowych, demograficznych i gospodarczych;
- 3) kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej na obszarze związku metropolitalnego, w tym formułowania modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej, ustaleń i rekomendacji w zakresie tej polityki oraz koordynowania polityki przestrzennej gmin tworzących związek metropolitalny, a także uzgadniania rozstrzygnięć planistycznych dla miejsc o strategicznym znaczeniu dla rozwoju przestrzennego obszaru związku metropolitalnego;
- 4) planowania, koordynacji, integracji oraz rozwoju publicznego transportu zbiorowego, w tym sporządzanie i uchwalanie planów zrównoważonej mobilności miejskiej.

Art. 11. 1. Związek metropolitalny opracowuje strategię rozwoju ponadlokalnego.

2. Do strategii rozwoju ponadlokalnego dla obszaru związku metropolitalnego stosuje się odpowiednio przepisy art. 10e ust. 2–4 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2023 r. poz. 40 i 572).

3. Zgromadzenie, w drodze uchwały, określa szczegółowy tryb i harmonogram opracowania projektu strategii rozwoju ponadlokalnego, w tym tryb konsultacji, o których mowa w art. 6 ust. 3 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2023 r. poz. 225 i 412).

4. Projekt strategii rozwoju ponadlokalnego opracowuje dyrektor wykonawczy związku metropolitalnego, zwany dalej „dyrektorem”, i przedkłada go zarządowi województwa w celu wydania opinii dotyczącej sposobu uwzględnienia ustaleń i rekomendacji w zakresie

kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w województwie określonych w strategii rozwoju województwa.

5. Zarząd województwa wydaje opinię, o której mowa w ust. 4, w terminie 30 dni od dnia otrzymania projektu strategii rozwoju ponadlokalnego. W przypadku braku opinii we wskazanym terminie uznaje się, że strategia rozwoju związku ponadlokalnego jest spójna ze strategią rozwoju województwa.

6. Strategia rozwoju ponadlokalnego jest przyjmowana przez zgromadzenie w drodze uchwały.

7. Strategia rozwoju ponadlokalnego podlega aktualizacji, jeżeli wymaga tego sytuacja społeczna, gospodarcza lub przestrzenna gmin wchodzących w skład związku albo, gdy jest to konieczne dla zachowania jej spójności ze strategią rozwoju województwa. Do aktualizacji strategii rozwoju ponadlokalnego stosuje się ust. 3–6.

Art. 12. 1. Związek metropolitalny może wykonywać zadania publiczne, w szczególności w zakresie:

- 1) promocji gospodarczej związku metropolitalnego;
- 2) przeciwdziałania skutkom zmian klimatu, w tym sporządzanie oraz uchwalanie planu adaptacji do zmian klimatu dla obszaru związku metropolitalnego;
- 3) poprawy jakości powietrza i ograniczania emisyjności;
- 4) efektywności energetycznej;
- 5) gospodarki odpadami;
- 6) kultury i rekreacji;
- 7) opieki i pomocy społecznej;
- 8) edukacji.

2. Związek metropolitalny wykonuje zadanie, o którym mowa w ust. 1, po podjęciu uchwały przez zgromadzenie.

3. Związek metropolitalny może:

- 1) realizować zadania publiczne należące do zakresu działania gminy, powiatu lub samorządu województwa lub koordynować realizację tych zadań na podstawie porozumienia zawartego z jednostką albo jednostkami samorządu terytorialnego lub ze związkiem jednostek samorządu terytorialnego;
- 2) przekazywać w drodze porozumienia realizację zadań publicznych wykonywanych przez związek metropolitalny gminom tworzącym związek;

- 3) realizować zadania związane z wdrażaniem funduszy europejskich;
- 4) realizować zadania publiczne należące do zakresu działania administracji rządowej na podstawie porozumienia zawartego z organem administracji rządowej.

Art. 13. 1. Jeżeli jest to niezbędne do zapewnienia wykonywania zadań publicznych przez związek metropolitalny:

- 1) jednostka samorządu terytorialnego, na wniosek dyrektora, może zbyć nieodpłatnie część lub wszystkie posiadane przez siebie akcje lub udziały spółki akcyjnej lub spółki z ograniczoną odpowiedzialnością na rzecz związku metropolitalnego, o ile przedmiot działalności spółki jest związany z realizacją zadań związku metropolitalnego;
- 2) jednostka samorządu terytorialnego oraz związek metropolitalny mogą postanowić, w drodze zgodnych uchwał swoich organów stanowiących, o przekształceniu jednostki budżetowej lub samorządowego zakładu budżetowego tej jednostki samorządu terytorialnego odpowiednio w jednostkę budżetową lub samorządowy zakład budżetowy związku metropolitalnego, o ile przedmiot ich działalności jest związany z realizacją zadań związku metropolitalnego;
- 3) związek międzygminny, za zgodą związku metropolitalnego wyrażoną w drodze uchwały zgromadzenia tego związku, może postanowić, w drodze uchwały zgromadzenia związku międzygminnego, o przeniesieniu na związek metropolitalny wszelkich praw i obowiązków związku międzygminnego, o ile przedmiot jego działalności jest związany z realizacją zadań związku metropolitalnego.

2. Zbycie akcji lub udziałów, przekształcenie jednostki budżetowej lub samorządowego zakładu budżetowego oraz przeniesienie na związek metropolitalny wszelkich praw i obowiązków związku międzygminnego, o których mowa w ust. 1, następuje ze skutkiem na dzień 1 stycznia.

3. Zbycie akcji lub udziałów, o którym mowa w ust. 1 pkt 1, jest jawne i następuje na podstawie umowy cywilnoprawnej.

4. Przekształcenie jednostki budżetowej lub samorządowego zakładu budżetowego w trybie przepisu ust. 1 pkt 2 skutkuje wstąpieniem jednostki powstałej w wyniku tego przekształcenia we wszelkie prawa i obowiązki jednostki, która podlegała przekształceniu, w tym wynikające z zezwoleń i koncesji oraz innych aktów administracyjnych.

5. Przepisy ust. 1 pkt 2 i ust. 2 stosuje się odpowiednio do przekształcenia jednostek budżetowych oraz zakładów budżetowych związków międzygminnych odpowiednio w jednostki budżetowe i zakłady budżetowe związku metropolitalnego.

6. Przeniesienie praw i obowiązków, o którym mowa w ust. 1 pkt 3, skutkuje wstąpieniem związku metropolitalnego we wszelkie prawa i obowiązki związku międzygminnego, w tym:

- 1) związane z wykonywaniem zadań publicznych;
- 2) wynikające z zezwoleń i koncesji oraz innych aktów administracyjnych.

7. Związek metropolitalny wykonuje zadania publiczne na rzecz gmin – członków związku międzygminnego, o którym mowa w ust. 1 pkt 3, niewchodzących w skład związku metropolitalnego, w okresie 3 miesięcy począwszy od przejęcia praw i obowiązków związku międzygminnego. Po tym okresie wykonywanie zadań na rzecz tych gmin jest możliwe na podstawie porozumienia.

Art. 14. 1. W celu wykonywania zadań publicznych, o których mowa w art. 10 i art. 12, związek metropolitalny może:

- 1) stanowić akty prawa miejscowego;
- 2) opracowywać i uchylać strategie, plany i programy działań;
- 3) koordynować realizację zadań publicznych;
- 4) uzgadniać i reprezentować wspólne stanowisko gmin tworzących związek wobec podmiotów zewnętrznych, w tym organów administracji rządowej;
- 5) organizować formy doradztwa oraz podnoszenia kompetencji pracowników samorządowych zatrudnionych w gminach tworzących związek oraz w związku metropolitalnym;
- 6) tworzyć standardy jakości i dostępności usług publicznych na obszarze związku i udzielać gminom tworzącym związek wsparcia finansowego na działania zmierzające do ich osiągnięcia;
- 7) współpracować z sektorem nauki, przedsiębiorcami i organizacjami społecznymi;
- 8) promować ideę integracji i współpracy metropolitalnej oraz wspólny potencjał społeczny, gospodarczy i kulturowy obszaru związku;
- 9) ustalać minimalne wymagania i standardy dla aktów prawnych gmin tworzących związek wydawanych w celu realizacji zadań publicznych;
- 10) tworzyć jednostki organizacyjne;
- 11) zawierać porozumienia z jednostkami samorządu terytorialnego, związkami jednostek samorządu terytorialnego oraz organami administracji rządowej;
- 12) prowadzić działalność gospodarczą niewykraczającą poza zakres zadań o charakterze użyteczności publicznej.

2. Do organizacji i funkcjonowania jednostek organizacyjnych związku metropolitalnego stosuje się odpowiednio przepisy dotyczące wojewódzkich samorządowych jednostek organizacyjnych.

3. Porozumienia zawierane przez związek metropolitalny z jednostkami samorządu terytorialnego, związkami jednostek samorządu terytorialnego oraz organami administracji rządowej, podlegają ogłoszeniu w wojewódzkim dzienniku urzędowym.

4. Do porozumień, o których mowa w ust. 3, stosuje się odpowiednio przepisy ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym.

Art. 15. 1. Związek metropolitalny może tworzyć stowarzyszenia z jednostkami samorządu terytorialnego.

2. Do stowarzyszeń, o których mowa w ust. 1, stosuje się odpowiednio przepisy ustawy z dnia 7 kwietnia 1989 r. – Prawo o stowarzyszeniach (Dz. U. z 2020 r. poz. 2261), z tym że do utworzenia stowarzyszenia jest wymaganych co najmniej 3 założycieli.

3. Związek metropolitalny może nawiązywać współpracę z innymi związkami metropolitalnymi oraz z podmiotami o charakterze metropolitalnym z innych państw.

Art. 16. 1. Związek metropolitalny może udzielać pomocy, w tym pomocy finansowej, jednostkom samorządu terytorialnego oraz ich związkom.

2. Jednostki samorządu terytorialnego oraz ich związki mogą udzielać pomocy finansowej związkowi metropolitalnemu.

3. Związek metropolitalny może udzielać pomocy, w tym pomocy finansowej, społecznościom lokalnym i regionalnym innych państw.

Art. 17. 1. Nadzór nad działalnością związku metropolitalnego sprawują Prezes Rady Ministrów oraz wojewoda małopolski, a w zakresie spraw finansowych – regionalna izba obrachunkowa.

2. Do nadzoru nad działalnością związku metropolitalnego stosuje się odpowiednio przepisy rozdziału 7 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz. U. z 2022 r. poz. 2094 oraz z 2023 r. poz. 572).

Rozdział 4

Władze związku metropolitalnego

Art. 18. Organami związku metropolitalnego są:

- 1) zgromadzenie;

2) dyrektor.

Art. 19. 1. Działalność organów związku metropolitalnego jest jawna. Ograniczenia jawności mogą wynikać wyłącznie z ustaw.

2. Jawność działania organów związku metropolitalnego obejmuje w szczególności prawo obywateli do uzyskiwania informacji, wstępu na sesje zgromadzenia i posiedzenia jego komisji, a także dostępu do dokumentów związanych z wykonywaniem zadań publicznych, w tym protokołów posiedzeń organów związku metropolitalnego i komisji zgromadzenia.

3. Zasady dostępu do dokumentów, o których mowa w ust. 2, i korzystania z nich określa statut związku metropolitalnego.

Art. 20. Zgromadzenie jest organem stanowiącym i kontrolnym związku metropolitalnego.

Art. 21. 1. Zgromadzenie składa się z delegatów gmin wchodzących w skład związku metropolitalnego – po jednym z każdej gminy.

2. Delegatami, o których mowa w ust. 1, są wójtowie (burmistrzowie, prezydenci miast) albo osoby przez nich upoważnione.

Art. 22. 1. Pracami zgromadzania kieruje przewodniczący, którym każdorazowo jest prezydent miasta Krakowa albo osoba przez niego wskazana.

2. Zgromadzenie wybiera ze swojego składu prezydium. W skład prezydium wchodzi Przewodniczący i 4 delegatów pełniących funkcję wiceprzewodniczących zgromadzenia.

3. Do zadań prezydium należy w szczególności:

- 1) sprawowanie bieżącego nadzoru nad realizacją przez dyrektora uchwał walnego zgromadzenia;
- 2) organizowanie bieżącej pracy zgromadzenia i reprezentowanie go na zewnątrz;
- 3) zwoływanie, przygotowywanie i prowadzenie posiedzeń zgromadzenia.

Art. 23. Do wyłącznej właściwości zgromadzenia należy:

- 1) uchwalanie strategii rozwoju ponadlokalnego;
- 2) uchwalanie statutu związku metropolitalnego oraz jego zmiany;
- 3) uchwalanie budżetu związku metropolitalnego;
- 4) rozpatrywanie sprawozdania z wykonania budżetu związku metropolitalnego oraz sprawozdań finansowych związku metropolitalnego;
- 5) powoływanie i odwołanie dyrektora oraz ustalanie jego wynagrodzenia;

- 6) podejmowanie uchwały w sprawie udzielenia lub nieudzielenia absolutorium dyrektorowi z tytułu wykonania budżetu związku metropolitalnego;
- 7) podejmowanie uchwał w sprawach majątkowych związku metropolitalnego dotyczących:
 - a) zasad nabywania, zbywania i obciążania nieruchomości oraz ich wydzierżawiania lub wynajmowania na czas oznaczony dłuższy niż 3 lata lub na czas nieoznaczony, o ile ustawy szczególne nie stanowią inaczej; podjęcie uchwały zgromadzenia jest wymagane również w przypadku, gdy po zakończeniu obowiązywania umowy zawartej na czas oznaczony do 3 lat strony zawierają kolejne umowy, których przedmiotem jest ta sama nieruchomość; do czasu określenia zasad dyrektor może dokonywać tych czynności wyłącznie za zgodą zgromadzenia,
 - b) emitowania obligacji oraz określania zasad ich zbywania, nabywania i wykupu,
 - c) zaciągania długoterminowych pożyczek i kredytów,
 - d) ustalania maksymalnej wysokości pożyczek i kredytów krótkoterminowych zaciąganych przez dyrektora oraz maksymalnej wysokości pożyczek i poręczeń udzielanych przez dyrektora w roku budżetowym,
 - e) tworzenia spółek prawa handlowego lub spółdzielni i przystępowania do nich oraz określania zasad wnoszenia wkładów, a także obejmowania, nabywania i zbywania udziałów i akcji,
 - f) tworzenia, przekształcania i likwidowania jednostek organizacyjnych związku metropolitalnego oraz wyposażania ich w majątek;
- 8) przyjmowanie programów rozwoju w trybie określonym w przepisach o zasadach prowadzenia polityki rozwoju;
- 9) uchwalanie planów adaptacji do zmian klimatu dla obszaru związku metropolitalnego;
- 10) uchwalanie planu zrównoważonej mobilności miejskiej;
- 11) uchwalanie programów rozwojowych i gospodarczych;
- 12) wykonywanie określonych w statucie związku uprawnień koordynacyjnych;
- 13) podejmowanie uchwał w sprawach współpracy ze społecznościami lokalnymi i regionalnymi innych państw oraz przystępowania do międzynarodowych zrzeszeń społeczności lokalnych i regionalnych;
- 14) podejmowanie uchwał w sprawach współdziałania z jednostkami samorządu terytorialnego oraz wydzielania na ten cel odpowiedniego majątku;

- 15) podejmowanie uchwał w sprawie przyjęcia zadań publicznych na podstawie porozumienia;
- 16) podejmowanie uchwał w sprawie udzielenia pomocy, w tym pomocy finansowej, społecznościom lokalnym i regionalnym innym państw;
- 17) stanowienie w innych sprawach zastrzeżonych ustawami do kompetencji zgromadzenia związku.

Art. 24. 1. Zgromadzenie kontroluje działalność dyrektora oraz jednostek organizacyjnych utworzonych przez związek metropolitalny. W tym celu zgromadzenie powołuje komisję rewizyjną.

2. W skład komisji rewizyjnej wchodzi co najmniej 3 delegatów. Członkostwa w komisji rewizyjnej nie można łączyć z funkcją przewodniczącego i wiceprzewodniczącego zgromadzenia.

3. Komisja rewizyjna opiniuje wykonanie budżetu związku metropolitalnego i występuje z wnioskiem do zgromadzenia w sprawie udzielenia albo nieudzielenia absolutorium dyrektorowi. Wniosek w sprawie absolutorium podlega zaopiniowaniu przez regionalną izbę obrachunkową.

4. Komisja rewizyjna wykonuje inne zadania zlecone przez zgromadzenie w zakresie kontroli. Uprawnienie to nie narusza uprawnień kontrolnych innych komisji powoływanych przez zgromadzenie.

Art. 25. 1. Uchwały zgromadzenia są podejmowane podwójną większością głosów, chyba że ustawa stanowi inaczej.

2. Warunek uzyskania podwójnej większości głosów jest spełniony, jeżeli za przyjęciem uchwały głosuje:

- 1) większość ustawowego składu zgromadzenia;
- 2) taka liczba delegatów reprezentujących gminy, że mieszkańcy tych gmin stanowią większość ludności zamieszkałej na obszarze związku metropolitalnego.

3. Liczbę ludności, o której mowa w ust. 2 pkt 2, ustala się na podstawie danych publikowanych przez Główny Urząd Statystyczny według stanu na dzień 30 czerwca roku poprzedzającego rok, w którym odbywa się głosowanie.

Art. 26. W zakresie nieuregulowanym w ustawie do działalności i organizacji zgromadzenia stosuje się odpowiednio przepisy dotyczące sejmiku województwa.

Art. 27. Dyrektor jest organem wykonawczym związku metropolitalnego.

Art. 28. 1. Dyrektor jest wybierany przez zgromadzenie w głosowaniu tajnym.

2. Osoba kandydująca na stanowisko dyrektora i pełniąca tę funkcję musi posiadać rekomendację prezydenta miasta Krakowa.

3. Dyrektor powołuje i odwołuje swojego zastępcę.

Art. 29. 1. Dyrektorem oraz zastępcą dyrektora nie może być osoba, która nie jest obywatelem polskim.

2. Funkcji dyrektora oraz jego zastępcy nie można łączyć z:

- 1) członkostwem w organie jednostki samorządu terytorialnego;
- 2) pełnieniem funkcji wójta, burmistrza, prezydenta miasta lub ich zastępców;
- 3) pełnieniem funkcji wojewody lub wicewojewody;
- 4) mandatem posła lub senatora.

Art. 30. 1. Zgromadzenie podejmuje uchwałę w sprawie udzielenia dyrektorowi absolutorium.

2. Nieprzyjęcie uchwały, o której mowa w ust. 1, jest równoznaczne z przyjęciem uchwały w sprawie nieudzielenia dyrektorowi absolutorium.

3. Uchwała zgromadzenia w sprawie nieudzielenia dyrektorowi absolutorium jest równoznaczna ze złożeniem wniosku o odwołanie go z pełnionej funkcji, chyba że po zakończeniu roku budżetowego dyrektor został odwołany z innej przyczyny.

Art. 31. 1. Zgromadzenie rozpoznaje wniosek, o którym mowa w art. 30 ust. 3, na sesji zwołanej nie wcześniej niż po upływie 14 dni od dnia podjęcia uchwały w sprawie nieudzielenia dyrektorowi absolutorium.

2. Przed podjęciem uchwały w sprawie odwołania dyrektora, zgromadzenie zapoznaje się z wnioskiem i opinią, o których mowa w art. 24 ust. 3.

Art. 32. Do odwołania dyrektora z przyczyny innej niż określona w art. 31 i rezygnacji dyrektora z pełnionej funkcji stosuje się odpowiednio przepisy art. 37–39 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa, w zakresie w jakim dotyczą one marszałka województwa, z tym że uchwały zgromadzenia w tych sprawach zapadają większością głosów, o której mowa w art. 25.

Art. 33. 1. Dyrektor wykonuje zadania związku metropolitalnego niezastrzeżone na rzecz zgromadzenia.

2. Do zadań dyrektora należy w szczególności:

- 1) wykonywanie uchwał zgromadzenia;

- 2) gospodarowanie mieniem związku metropolitalnego;
- 3) przygotowywanie projektu i wykonywanie budżetu związku metropolitalnego;
- 4) kierowanie, koordynowanie i kontrolowanie działalności jednostek organizacyjnych związku metropolitalnego, w tym zatrudnianie i zwalnianie ich kierowników;
- 5) reprezentowanie związku metropolitalnego na zewnątrz;
- 6) opracowanie projektu strategii rozwoju ponadlokalnego;
- 7) inicjowanie i koordynowanie działań służących realizacji strategii rozwoju ponadlokalnego.

3. Statut związku metropolitalnego może określać inne zadania dyrektora.

4. Zasady i tryb działania dyrektora oraz jego zastępcy określa statut związku metropolitalnego.

5. W przypadku niezdolności do pracy dyrektora z powodu choroby trwającej dłużej niż 30 dni, jego zadania i kompetencje przejmuje zastępca dyrektora.

Art. 34. 1. Dyrektor wykonuje zadania przy pomocy urzędu metropolitalnego.

2. Organizację i zasady funkcjonowania urzędu metropolitalnego określa regulamin organizacyjny przyjmowany przez dyrektora.

3. Do urzędu metropolitalnego stosuje się odpowiednio przepisy dotyczące urzędu marszałkowskiego.

Art. 35. 1. Organizację i zasady funkcjonowania jednostek organizacyjnych związku metropolitalnego określają regulaminy organizacyjne przyjmowane przez dyrektora, chyba że przepisy odrębne stanowią inaczej.

2. Do pracowników urzędu metropolitalnego oraz jednostek organizacyjnych związku metropolitalnego stosuje się odpowiednio przepisy o pracownikach samorządowych dotyczące pracowników urzędu marszałkowskiego oraz pracowników wojewódzkich samorządowych jednostek organizacyjnych.

Art. 36. 1. Zgromadzenie, na wniosek dyrektora, powołuje i odwołuje skarbnika związku metropolitalnego.

2. Sekretarz związku metropolitalnego i skarbnik związku metropolitalnego mogą uczestniczyć w obradach zgromadzenia z głosem doradczym.

Art. 37. 1. Dyrektor, zastępca dyrektora, skarbnik związku metropolitalnego i sekretarz związku metropolitalnego są obowiązani do złożenia oświadczenia o swoim stanie majątkowym.

2. Do oświadczeń majątkowych składanych przez osoby, o których mowa w ust. 1, stosuje się odpowiednio przepisy art. 27c ust. 1–12, art. 27d, art. 27f i art. 27g ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa.

3. Prezes Rady Ministrów określi, w drodze rozporządzenia, wzór formularza oświadczenia majątkowego dyrektora, zastępcy dyrektora, skarbnika związku metropolitalnego i sekretarza związku metropolitalnego, uwzględniając zakazy określone w odniesieniu do tych osób w przepisach ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ograniczeniu prowadzenia działalności gospodarczej przez osoby pełniące funkcje publiczne (Dz. U. z 2023 r. poz. 1090).

Art. 38. W zakresie nieuregulowanym w ustawie i statucie związku metropolitalnego do działalności i funkcjonowania dyrektora, skarbnika związku metropolitalnego i sekretarza związku metropolitalnego stosuje się odpowiednio przepisy dotyczące marszałka województwa, skarbnika województwa oraz sekretarza województwa.

Rozdział 5

Mienie związku metropolitalnego

Art. 39. Mieniem związku metropolitalnego jest własność i inne prawa majątkowe nabyte przez związek metropolitalny.

Art. 40. 1. Nabycie mienia przez związek metropolitalny następuje:

- 1) na podstawie porozumienia z gminami wchodzącymi w skład związku metropolitalnego lub z innymi jednostkami samorządu terytorialnego, ze związkami jednostek samorządu terytorialnego, albo ze Skarbem Państwa;
- 2) w wyniku własnej działalności gospodarczej;
- 3) przez inne czynności prawne, w tym w drodze darowizn, spadków i zapisów.

2. Do porozumień, których skutkiem jest nabycie przez związek metropolitalny nieruchomości stanowiącej własność Skarbu Państwa, jednostki samorządu terytorialnego lub związku jednostek samorządu terytorialnego bądź obciążenie takiej nieruchomości ograniczonym prawem rzeczowym na rzecz związku metropolitalnego, przepisy o gospodarce nieruchomościami dotyczące udostępniania nieruchomości jednostkom samorządu terytorialnego i ich związkom stosuje się odpowiednio.

Art. 41. 1. Oświadczenie woli w sprawach majątkowych w imieniu związku metropolitalnego składa dyrektor albo osoba upoważniona przez zgromadzenie.

2. Dyrektor może upoważnić pracowników urzędu metropolitalnego oraz jednostek organizacyjnych związku metropolitalnego do składania oświadczeń woli związanych z prowadzeniem bieżącej działalności związku metropolitalnego.

3. Jeżeli czynność prawna może spowodować powstanie zobowiązań majątkowych, do jej skuteczności potrzebna jest kontrasygnata skarbnika związku metropolitalnego lub osoby przez niego upoważnionej.

4. Skarbnik, który odmówił kontrasygnaty, ma obowiązek jej dokonania na pisemne polecenie dyrektora oraz powiadomienia o tym zgromadzenia i regionalnej izby obrachunkowej.

Art. 42. 1. Związek metropolitalny nie ponosi odpowiedzialności za zobowiązania osób prawnych utworzonych przez związek, chyba że przepis szczególny stanowi inaczej.

2. Osoby prawne utworzone przez związek metropolitalny nie ponoszą odpowiedzialności za zobowiązania związku metropolitalnego.

Rozdział 6

Finanse związku metropolitalnego

Art. 43. Związek metropolitalny samodzielnie prowadzi gospodarkę finansową na podstawie uchwały budżetowej.

Art. 44. Przekazywanie związkowi metropolitalnemu, w drodze ustawy, nowych zadań wymaga zapewnienia środków finansowych koniecznych do ich realizacji w postaci zwiększenia dochodów.

Art. 45. 1. Za prawidłowe wykonanie budżetu związku metropolitalnego odpowiada dyrektor.

2. Dyrektorowi przysługuje wyłączne prawo:

- 1) zaciągania zobowiązań mających pokrycie w ustalonych w uchwale budżetowej kwotach wydatków, w ramach upoważnień udzielonych przez zgromadzenie;
- 2) emitowania papierów wartościowych, w ramach upoważnień udzielonych przez zgromadzenie;
- 3) dokonywania wydatków budżetowych;
- 4) zgłaszania propozycji zmian w budżecie związku metropolitalnego;
- 5) dysponowania rezerwą budżetu związku metropolitalnego;
- 6) blokowania środków budżetowych w przypadkach określonych ustawą.

Art. 46. Gospodarka środkami finansowymi znajdującymi się w dyspozycji związku metropolitalnego jest jawna. Wymóg jawności jest spełniany w szczególności przez:

- 1) jawność debaty budżetowej;
- 2) opublikowanie uchwały budżetowej oraz sprawozdań z wykonania budżetu związku metropolitalnego;
- 3) przedstawienie pełnego wykazu kwot dotacji celowych udzielanych z budżetu związku metropolitalnego;
- 4) ujawnienie sprawozdania dyrektora z działań, o których mowa w art. 45 ust. 2 pkt 1 i 2.

Art. 47. Dyspozycja środkami pieniężnymi związku metropolitalnego jest oddzielona od jej kasowego wykonania.

Art. 48. Kontrolę gospodarki finansowej związku metropolitalnego sprawuje regionalna izba obrachunkowa.

Art. 49. W okresie 3 lat następujących po roku, w którym związek metropolitalny został utworzony, do związku metropolitalnego i gmin wchodzących w skład tego związku stosuje się odpowiednio przepisy art. 244 ust. 1 pkt 2 i ust. 2 oraz art. 245 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2022 r. poz. 1634, z późn. zm.²⁾).

Rozdział 7

Dochody związku metropolitalnego

Art. 50. Źródłami dochodów związku metropolitalnego są:

- 1) udział we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych zamieszkałych na obszarze związku metropolitalnego;
- 2) składki od gmin wchodzących w skład związku metropolitalnego;
- 3) dochody uzyskiwane przez jednostki budżetowe związku metropolitalnego oraz wpłaty od zakładów budżetowych związku metropolitalnego;
- 4) dochody z majątku związku metropolitalnego;
- 5) spadki, zapisy i darowizny na rzecz związku metropolitalnego;
- 6) odsetki od pożyczek udzielanych przez związek metropolitalny, o ile odrębne przepisy nie stanowią inaczej;

²⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2022 r. poz. 1692, 1725, 1747, 1768, 1964 i 2414 oraz z 2023 r. poz. 412, 497, 658, 803 i 1059.

- 7) odsetki od nieterminowo przekazywanych należności stanowiących dochody związku metropolitalnego;
- 8) odsetki od środków finansowych gromadzonych na rachunkach bankowych związku metropolitalnego, o ile odrębne przepisy nie stanowią inaczej;
- 9) dotacje z budżetu państwa;
- 10) dotacje z budżetów jednostek samorządu terytorialnego;
- 11) inne dochody należne związkowi metropolitalnemu na podstawie odrębnych przepisów.

Art. 51. 1. Wysokość udziału związku metropolitalnego we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych, od podatników tego podatku zamieszkałych na obszarze związku metropolitalnego w roku, w którym utworzono związek metropolitalny, wynosi 0,2%, a w latach następujących po roku, w którym utworzono związek metropolitalny, wynosi 10%.

2. Kwotę udziału związku metropolitalnego we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych, stanowiącego dochód budżetu państwa w roku, w którym utworzono związek metropolitalny, ustala się mnożąc ogólną kwotę wpływów z tego podatku odpowiednio przez 0,002 i wskaźnik równy udziałowi należnego w roku poprzedzającym rok bazowy podatku dochodowego od osób fizycznych zamieszkałych na obszarze związku metropolitalnego, w ogólnej kwocie należnego podatku w tym samym roku.

3. Kwotę rocznego dochodu związku metropolitalnego z tytułu udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych w latach następujących po roku, w którym utworzono związek metropolitalny, ustala się, mnożąc ogólną kwotę wpływów z tego podatku przez 0,1 i wskaźnik równy udziałowi należnego podatku dochodowego od osób fizycznych od podatników zamieszkałych na obszarze związku metropolitalnego w ogólnej kwocie należnego podatku, ustalony w sposób określony w ust. 4.

4. Wskaźnik, o którym mowa w ust. 3, ustala się jako średnią ważoną arytmetyczną z 3 lat obliczeniowych obejmujących lata poprzedzające rok budżetowy o 2 lata, 3 lata i 4 lata, odpowiednio z wagami 0,5, 0,33 i 0,17. Wskaźnik ustala się na podstawie danych zawartych w złożonych za dany rok obliczeniowy zeznaniach podatkowych o wysokości osiągniętego dochodu oraz rocznym obliczeniu podatku dokonany przez płatników, według stanu na dzień 30 czerwca roku następującego po roku obliczeniowym.

5. W przypadku gdy dane, o których mowa w ust. 4, nie są dostępne, wskaźnik, o którym mowa w ust. 3, ustala się na podstawie danych z ostatnich 3 lat obliczeniowych, za

które dane te są dostępne, według stanu na dzień 30 czerwca roku następującego po roku obliczeniowym.

6. Do wyliczenia kwoty rocznego dochodu związku metropolitalnego z tytułu udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych przyjmuje się prognozowaną ogólną kwotę wpływów z podatku dochodowego od osób fizycznych na rok budżetowy według stanu na dzień 10 sierpnia roku poprzedzającego rok budżetowy.

7. Przepisy art. 9c i art. 11 ust. 3 ustawy z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (Dz. U. z 2022 r. poz. 2267) stosuje się odpowiednio.

Art. 52. 1. Gminy wchodzące w skład związku metropolitalnego są obowiązane, począwszy od roku, w którym związek metropolitalny został utworzony, do wnoszenia rocznych składek na rzecz związku metropolitalnego w łącznej wysokości nie mniejszej niż 2% kwoty określonej w:

- 1) art. 51 ust. 2 – w roku w którym został utworzony związek;
- 2) w art. 51 ust. 3 – w latach następujących po roku, w którym utworzono związek.

2. Sposób ustalenia wysokości składek, o których mowa w ust. 1, określa statut związku metropolitalnego.

Art. 53. Do składek, o których mowa w art. 52 ust. 1, stosuje się odpowiednio przepisy działu III ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Ordynacja podatkowa (Dz. U. z 2022 r. poz. 2651, z późn. zm.³⁾), z tym że kompetencje organu podatkowego wykonuje dyrektor.

Rozdział 8

Przepisy zmieniające

Art. 54. W ustawie z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych (Dz. U. z 2023 r. poz. 645, 760 i 1193) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 5 w ust. 3 wyrazy „właściwych zarządów tych związków” zastępuje się wyrazami „właściwych organów wykonawczych tych związków”;
- 2) w art. 6 w ust. 3 wyrazy „zarządów związków metropolitalnych” zastępuje się wyrazami „organów wykonawczych związków metropolitalnych”;

³⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2022 r. poz. 2707 oraz z 2023 r. poz. 180, 326, 511, 556, 614 i 1059.

- 3) w art. 19:
- a) w ust. 5a wyrazy „zarząd związku metropolitalnego” zastępuje się wyrazami „organ wykonawczy związku metropolitalnego”,
 - b) w ust. 5b wyrazy „zarządowi związku metropolitalnego” zastępuje się wyrazami „organowi wykonawczemu związku metropolitalnego”.

Art. 55. W ustawie z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. z 2022 r. poz. 2519 oraz z 2023 r. poz. 877) w art. 2 w ust. 1 w pkt 6 wyrazy „zarząd związku metropolitalnego” zastępuje się wyrazami „organ wykonawczy związku metropolitalnego”.

Art. 56. W ustawie z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ograniczeniu prowadzenia działalności gospodarczej przez osoby pełniące funkcje publiczne (Dz. U. z 2023 r. poz. 1090) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 2 pkt 6c otrzymuje brzmienie:
„6c) członków zarządu związku metropolitalnego, dyrektora wykonawczego związku metropolitalnego, zastępcy dyrektora wykonawczego związku metropolitalnego, skarbnika związku metropolitalnego i sekretarza związku metropolitalnego;”;
- 2) w art. 5 ust. 3 i 4 otrzymują brzmienie:
„3. Jeżeli zakazy, o których mowa w art. 4, narusza członek zarządu województwa, powiatu, członek zarządu albo dyrektor wykonawczy związku metropolitalnego, skarbnik województwa, powiatu, gminy lub związku metropolitalnego, organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego albo związku metropolitalnego odwołuje tę osobę z pełnionej funkcji najpóźniej po upływie miesiąca od dnia, w którym przewodniczący organu stanowiącego uzyskał informację o przyczynie odwołania. Jeżeli zakazy, o których mowa w ust. 4, narusza zastępca dyrektora wykonawczego związku metropolitalnego osobę tę odwołuje dyrektor wykonawczy związku metropolitalnego.
4. Jeżeli członek zarządu województwa, powiatu, członek zarządu albo dyrektor wykonawczy związku metropolitalnego lub jego zastępca przed dniem wyboru albo powołania pełnił funkcję, prowadził działalność gospodarczą albo posiadał akcje lub udziały, o których mowa w art. 4, jest obowiązany w ciągu 3 miesięcy od dnia wyboru zrzec się funkcji, zaprzestać prowadzenia działalności gospodarczej albo zbyć udziały lub akcje.”;

- 3) w art. 12 w ust. 7 po wyrazach „członków zarządu związku metropolitalnego,” dodaje się wyrazy „dyrektora wykonawczego związku metropolitalnego, zastępcy dyrektora wykonawczego związku metropolitalnego”.

Art. 57. W ustawie z dnia 20 lipca 2000 r. o ogłaszaniu aktów normatywnych i niektórych innych aktów prawnych (Dz. U. z 2019 r. poz. 1461) w art. 13 pkt 6 otrzymuje brzmienie:

- „6) porozumienia w sprawie wykonywania zadań publicznych zawarte między:
- a) jednostkami samorządu terytorialnego,
 - b) jednostką samorządu terytorialnego i organem administracji rządowej,
 - c) związkiem metropolitalnym i jednostką samorządu terytorialnego, związkiem jednostek samorządu terytorialnego lub organem administracji rządowej;”.

Art. 58. W ustawie z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2023 r. poz. 977) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 8a w ust. 1 wyrazy „zarząd związku metropolitalnego” zastępuje się wyrazami „organ wykonawczy związku metropolitalnego”;
- 2) w art. 41 w ust. 1 w pkt 6 wyrazy „zarządów związków metropolitalnych” zastępuje się wyrazami „organów wykonawczych związków metropolitalnych”.

Art. 59. W ustawie z dnia 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944-1990 oraz treści tych dokumentów (Dz. U. z 2023 r. poz. 342, 497 i 1195) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 4 pkt 17a otrzymuje brzmienie:

„17a) członek zarządu związku metropolitalnego, dyrektor wykonawczy związku metropolitalnego oraz zastępca dyrektora wykonawczego związku metropolitalnego;”;
- 2) w art. 22 w ust. 1 pkt 21 otrzymuje brzmienie:

„21) członków zarządu związku metropolitalnego, dyrektora wykonawczego związku metropolitalnego oraz zastępcy dyrektora wykonawczego związku metropolitalnego.”.

Art. 60. W ustawie z dnia 16 grudnia 2010 r. o publicznym transporcie zbiorowym (Dz. U. z 2022 r. poz. 1343 i 2666 oraz z 2023 r. poz. 1003) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 7 w ust. 4 lit. w 5b wyrazy „zarząd związku metropolitalnego” zastępuje się wyrazami „organ wykonawczy związku metropolitalnego;”
- 2) w art. 11 w ust. 1 w pkt 2 wyrazy „zarząd związku metropolitalnego” zastępuje się wyrazami „organ wykonawczy związku metropolitalnego”;
- 3) w art. 13:
 - a) w ust. 1 w pkt 2 wyrazy „zarząd związku metropolitalnego” zastępuje się wyrazami „organ wykonawczy związku metropolitalnego”,
 - b) w ust. 1a wyrazy „Zarząd związku metropolitalnego” zastępuje się wyrazami „Organ wykonawczy związku metropolitalnego”,
 - c) w ust. 2 w pkt 1 wyrazy „zarządem sąsiedniego związku metropolitalnego lub” zastępuje się wyrazami „organem wykonawczym sąsiedniego związku metropolitalnego lub zarządem”,
 - d) w ust. 3 wyrazy „zarządem sąsiadującego związku metropolitalnego,” zastępuje się wyrazami „organem wykonawczym sąsiadującego związku metropolitalnego, zarządem”.

Art. 61. W ustawie z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (Dz. U. z 2022 r. poz. 699, z późn. zm.⁴⁾) w art. 83 w pkt 22 wyrazy „zarząd związku metropolitalnego” zastępuje się wyrazami „organ wykonawczy związku metropolitalnego”.

Rozdział 9

Przepisy dostosowujące, przejściowe i końcowe

Art. 62. W terminie 90 dni od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy rady gmin będących członkami Stowarzyszenia Metropolia Krakowska, podejmą uchwały zawierające opinie o utworzeniu związku metropolitalnego.

Art. 63. 1. Jeżeli każda z uchwał podjętych przez rady gmin, o których mowa w art. 62, zawiera pozytywną opinię o utworzeniu związku metropolitalnego, Walne Zebranie Członków Stowarzyszenia Metropolia Krakowska podejmuje uchwałę o wyrażeniu zgody na

⁴⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2022 r. poz. 1250, 1726, 2127 i 2722 oraz z 2023 r. poz. 295 i 877.

przekształcenie Stowarzyszenia Metropolia Krakowska w związek metropolitalny w terminie 30 dni od dnia podjęcia ostatniej z tych uchwał.

2. Uchwała o wyrażeniu zgody na przekształcenie Stowarzyszenia Metropolia Krakowska w związek metropolitalny podejmowana jest na zasadach przewidzianych dla uchwały w sprawie zmiany statutu Stowarzyszenia.

3. Do uchwały, o której mowa w ust. 1, dołącza się plan przekształcenia, który określa w szczególności:

- 1) sposób przekształcenia organów Stowarzyszenia Metropolia Krakowska w organy krakowskiego związku metropolitalnego;
- 2) projekt statutu związku metropolitalnego opracowany przez prezydenta miasta Krakowa i przyjęty w formie uchwały przez rady gmin będące członkami Stowarzyszenia Metropolia Krakowska;
- 3) wykaz umów, porozumień, decyzji administracyjnych i innych aktów administracyjnych, z których wynikają uprawnienia i obowiązki Stowarzyszenia Metropolia Krakowska podlegające przejęciu przez związek metropolitalny.

Art. 64. W terminie 30 dni od dnia podjęcia uchwały o wyrażeniu zgody na przekształcenie Stowarzyszenia Metropolia Krakowska w związek metropolitalny, prezydent miasta Krakowa:

- 1) sporządza wniosek o utworzenie związku metropolitalnego;
- 2) sporządza mapę topograficzną z zaznaczeniem granic gmin, które mają wejść w skład związku metropolitalnego;
- 3) występuje do sejmiku województwa małopolskiego oraz wojewody małopolskiego o wyrażenie opinii, o której mowa w art. 6 ust. 3.

Art. 65. 1. Z dniem utworzenia związku metropolitalnego, o którym mowa w art. 8 ust. 2, następuje przekształcenie Stowarzyszenia Metropolia Krakowska w związek metropolitalny.

2. Związek metropolitalny wstępuje w prawa i obowiązki Stowarzyszenia Metropolia Krakowska. Na związek przechodzą w szczególności uprawnienia i obowiązki wynikające z decyzji administracyjnych, które zostały przyznane Stowarzyszeniu oraz innych aktów administracyjnych, a także prawa i obowiązki wynikające z zawartych umów i porozumień oraz majątek Stowarzyszenia.

3. Z dniem utworzenia związku metropolitalnego, pracownicy Stowarzyszenia Metropolia Krakowska stają się pracownikami urzędu metropolitalnego.

4. Z dniem utworzenia związku metropolitalnego Stowarzyszenie Metropolia Krakowska zostaje wykreślone z właściwych rejestrów.

Art. 66. 1. Prezydent miasta Krakowa zwołuje pierwszą sesję zgromadzenia na dzień przypadający w ciągu 2 miesięcy od dnia utworzenia związku metropolitalnego.

2. Zgromadzenie wybiera dyrektora oraz powołuje komisję rewizyjną podczas pierwszej sesji tego zgromadzenia.

Art. 67. Do dnia uchwalenia strategii rozwoju ponadlokalnego dla obszaru związku metropolitalnego, o której mowa w art. 11, związek metropolitalny realizuje strategię rozwoju ponadlokalnego przyjętą uchwałą Nadzwyczajnego Walnego Zebrania Członków Stowarzyszenia Metropolia Krakowska, jednak nie dłużej niż do dnia 31 grudnia 2030 r.

Art. 68. Ustawa wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

UZASADNIENIE

1. Cel projektowanej ustawy

Na samorząd terytorialny w Polsce składają się jednostki funkcjonujące na poziomie gminy, powiatu i województwa. Ich ustrój regulują trzy podstawowe akty prawne:

- ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym,
- ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym,
- ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa.

Niemal od początku działania trójszczeblowego systemu samorządu terytorialnego, obserwuje się procesy demograficzne, społeczne i gospodarcze, a także kulturowe, które wykraczają poza granice administracyjne gmin i powiatów w szczególności tych w okolicach miast wojewódzkich.

Zgodnie z zasadą pomocniczości gminy (a także ich związki), co do zasady, nie mogą wykonywać zadań, które wykraczają poza ich granice i kompetencje. Ze względu na to, że do realizowania zadań specyficznych dla metropolii nie są również uprawnione inne jednostki samorządu terytorialnego: powiaty i województwa, ustawodawca wprowadził do polskiego porządku prawnego instytucję związku metropolitalnego.

Pierwszym aktem prawnym w tym zakresie była ustawa z dnia 9 października 2015 r. o związkach metropolitalnych. Została ona uchylona ustawą z dnia 9 marca 2017 r. o związku metropolitalnym w województwie śląskim, której sprawdzone już w praktyce regulacje stanowią twórczą inspirację dla niniejszego projektu.

Projekt ustawy o krakowskim związku metropolitalnym, dalej jako „projekt” wychodzi naprzeciw licznym postulatam mieszkańców miast i gmin powiatów krakowskiego oraz wielickiego o potrzebie utworzenia tego rodzaju instytucji oraz celów jakimi miałyby się zajmować. Proponowane przepisy mają umożliwić nie tylko skuteczne ustanowienie krakowskiego związku metropolitalnego, ale również zapewnić mu zdolność do wykonywania istotnych z punktu widzenia obywateli zadań publicznych.

Powstanie krakowskiego związku metropolitalnego przyczyni się do wzrostu potencjału ekonomicznego, gospodarczego i kulturowego regionu, który obejmuje Kraków i okoliczne gminy. Projekt zakłada wykorzystanie dotychczasowego obszaru funkcjonalnego

samorządów województwa małopolskiego oraz rozszerzenie form ich współpracy (koordynacja zadań publicznych w oparciu o związek metropolitalny).

Ponadto, ze względu na konieczność zapewnienia zrównoważonego rozwoju pozostałych, mniejszych obszarów funkcjonalnych np. wokół marginalizowanych ośrodków miejskich aglomeracji krakowskiej, niezbędne jest stworzenie narzędzi uzupełniających w tym zakresie dotychczasowe rozwiązania ustawowe.

2. Różnice między obowiązującym a projektowanym stanem prawnym

Przedłożony projekt bazuje na obowiązujących rozwiązaniach prawnych ustawy z dnia 9 marca 2017 r. o związku metropolitalnym w województwie śląskim, które już uzyskały aprobatę śląskich samorządów, niemniej część rozwiązań prawnych stanowi *novum* na gruncie tych regulacji, gdyż wynika ze specyficznych uwarunkowań dotyczących przyszłego związku metropolitalnego, obejmującego obszar aglomeracji monocentrycznej, której centrum stanowić będzie miasto Kraków z otaczającymi go miastami satelitarnymi i znacznie mniejszymi gminami, a więc obszar funkcjonalny o odmiennych potrzebach niż konurbacja śląska. Projekt uwzględnia zarówno kształt terytorialny przyszłego związku metropolitalnego jak i istniejące formy współpracy jednostek samorządu terytorialnego na tym obszarze.

Projekt przesądza, iż związek metropolitalny tworzy się w celu:

- 1) zapewnienia zintegrowanego i zrównoważonego rozwoju społecznego, gospodarczego i przestrzennego obszaru tego związku;
- 2) wzmacniania spójności funkcjonalno-przestrzennej i bezpieczeństwa ekologicznego obszaru związku metropolitalnego;
- 3) poprawy jakości i dostępności usług publicznych na obszarze gmin wchodzących w skład związku metropolitalnego.

Zgodnie z art. 1 projektu, krakowski związek metropolitalny będzie zrzeszeniem gmin województwa małopolskiego, charakteryzujących się istnieniem silnych powiązań funkcjonalnych oraz zaawansowaniem procesów urbanizacyjnych, położonych na obszarze spójnym pod względem przestrzennym, który zamieszkuje co najmniej 1 000 000 mieszkańców. W skład związku metropolitalnego wejdzie miasto na prawach powiatu Kraków. Wskazana liczba mieszkańców jest adekwatna do liczby mieszkańców województwa małopolskiego – około 3,4 mln mieszkańców.

Krakowski związek metropolitalny zostanie wyposażony w osobowość prawną, i wykonywał będzie zadania publiczne w imieniu własnym oraz na własną odpowiedzialność.

O ustroju związku metropolitalnego stanowić ma jego statut (art. 4 projektu). Projekt statutu związku metropolitalnego oraz jego zmian podlegać ma zatwierdzeniu przez Prezesa Rady Ministrów, na wniosek ministra właściwego do spraw administracji publicznej. Statut związku metropolitalnego podlega ogłoszeniu w wojewódzkim dzienniku urzędowym.

Rozdziały 2 i 9 projektu zawierają normy regulujące tryb utworzenia związku metropolitalnego, ustalania jego obszaru i granic oraz przepisy, w oparciu o które następować będzie zmiana obszaru i granic tego związku. Istotą rozwiązania przyjętego w projekcie jest stworzenie ustawowej podstawy prawnej do przekształcenia Stowarzyszenia Metropolia Krakowska w krakowski związek metropolitalny w oparciu o uchwały gmin będących członkami tego Stowarzyszenia, zawierające pozytywne opinie o utworzeniu związku.

Utworzenie związku metropolitalnego jako kontynuatora prac i zadań Stowarzyszenia Metropolia Krakowska podkreśla ważną i pozytywną rolę tej formy współpracy miasta Krakowa z sąsiadującymi gminami, która powinna być kontynuowana w formule o wiele bardziej stabilnej organizacyjnie i finansowo, w oparciu o istniejące struktury prawno-organizacyjne, sprawdzone i rozwijane przez 9 lat współpracy samorządów w tej formule oraz realizacji projektów w ramach Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych (ZIT) opartych o fundusze europejskie. Przekształcenie Stowarzyszenia w Związek Metropolitalny pozwala na oszczędzenie czasu oraz środków finansowych potrzebnych na zakładanie struktur organizacyjnych na nowo. Gminy zrzeszone w Stowarzyszeniu Metropolia Krakowska przyjęły w grudniu 2021 r. pionierską w skali kraju strategię rozwoju ponadlokalnego pn. „Strategia Metropolia Krakowska 2030” określającą siedem dziedzin współpracy metropolitalnej dla obszaru gmin tworzących Metropolię Krakowską. Powstanie związku metropolitalnego stworzy stabilne ramy formalne i finansowe pozwalające na realizację metropolitalnych aspiracji Krakowa i sąsiadujących gmin.

W ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych (ZIT) finansowanych z funduszy europejskich na lata 2014-2020 samorzady Metropolii Krakowskiej zrealizowały ponad 150 projektów o łącznej wartości dofinansowania ze środków Unii Europejskiej bliskiej 1,5 mln zł. Projekty te miały charakter zintegrowany, a dzięki ich realizacji m.in.: zmniejszyła się ilość bezklasowych kotłów węglowych o ponad 10 tyś, powstało ponad 30 parkingów Park and

Ride (P+R) na których miejsca parkingowe znajdzie ponad 2 000 pojazdów, tabor komunikacji publicznej w Metropolii Krakowskiej jest zero bądź niskoemisyjny.

Wszystkie te zintegrowane przedsięwzięcia nie byłyby możliwe do realizacji bez współpracy gmin w ramach Stowarzyszenia Metropolia Krakowska i wspólnej realizacji Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych.

Silna monocentryczność związku metropolitalnego (miasto Kraków stanowi 3/4 ludności i terytorium Metropolii Krakowskiej) pozwoli na korzystanie z renomy miasta Krakowa oraz realizację usług publicznych z szerszym dostępem dla mieszkańców po przez równomierne rozkładanie instytucji samorządowych w obrębie granic tego związku.

Warunkiem koniecznym do rozpoczęcia procedury tworzenia krakowskiego związku metropolitalnego jest podjęcie w terminie 90 dni od wejścia tej ustawy w życie, uchwał przez rady gmin będących członkami Stowarzyszenia Metropolia Krakowska, zawierających opinie o utworzeniu związku metropolitalnego. Jeżeli każda z uchwał podjętych przez rady gmin będzie zawierała pozytywną opinię o utworzeniu związku metropolitalnego, Walne Zebranie Członków Stowarzyszenia Metropolia Krakowska podejmuje uchwałę o wyrażeniu zgody na przekształcenie Stowarzyszenia Metropolia Krakowska w związek metropolitalny w terminie 30 dni od dnia podjęcia ostatniej z tych uchwał. Dla podjęcia uchwały o wyrażeniu zgody na przekształcenie Stowarzyszenia Metropolia Krakowska w związek metropolitalny stosuje się przepisy statutu Stowarzyszenia określające zasady dokonywania zmian w statucie Stowarzyszenia. Do uchwały Stowarzyszenia dołączany jest plan przekształcenia, który określa w szczególności: 1) sposób przekształcenia organów Stowarzyszenia Metropolia Krakowska w organy krakowskiego związku metropolitalnego, 2) projekt statutu związku metropolitalnego opracowany przez prezydenta miasta Krakowa i przyjęty w formie uchwały przez rady gmin będące członkami Stowarzyszenia Metropolia Krakowska, 3) wykaz umów, porozumień, decyzji administracyjnych i innych aktów administracyjnych, z których wynikają uprawnienia i obowiązki Stowarzyszenia Metropolia Krakowska podlegające przejściu przez związek metropolitalny.

Podjęcie stosownej uchwały przez Stowarzyszenie Metropolia Krakowska statuuje obowiązek prezydenta miasta Krakowa sporządzenia wniosku o utworzenie związku metropolitalnego oraz jego przekazania do zaopiniowania sejmikowi województwa małopolskiego oraz wojewodzie małopolskiemu. Prezydenta miasta Krakowa sporządza także

mapę topograficzną z zaznaczeniem granic gmin, które mają wejść w skład związku metropolitalnego;

Wniosek o utworzenie związku metropolitalnego wraz ze stosowną dokumentacją (art. 6 ust. 6 projektu) przekazywany jest ministrowi właściwemu do spraw administracji publicznej, który następnie wnioskuje do Rady Ministrów o wydanie rozporządzenia o utworzeniu związku metropolitalnego w województwie małopolskim, ustalenie jego nazwy i siedziby władz oraz obszaru i granic przez wskazanie gmin wchodzących w skład tego związku.

W tej samej formie tj. w drodze wydania rozporządzenia przez Radę Ministrów dokonywana będzie zmiana obszaru i granic związku metropolitalnego.

Wydając rozporządzenie rząd będzie miał na względzie istniejące formy współpracy gmin wchodzących w skład związku metropolitalnego, powiązania funkcjonalne i zaawansowanie procesów urbanizacyjnych oraz układ osadniczy i przestrzenny uwzględniający więzi społeczne, gospodarcze i kulturowe na tym obszarze.

Z dniem utworzenia związku metropolitalnego (1 lipca roku, w którym wydano rozporządzenie na podstawie art. 5 ust. 1 pkt 1), następuje przekształcenie Stowarzyszenia Metropolia Krakowska w związek metropolitalny oraz wstąpienie związku w prawa i obowiązki Stowarzyszenia Metropolia Krakowska. Na związek przechodzą w szczególności uprawnienia i obowiązki wynikające z decyzji administracyjnych, które zostały przyznane Stowarzyszeniu oraz innych aktów administracyjnych, a także prawa i obowiązki wynikające z zawartych umów i porozumień oraz majątek Stowarzyszenia. Z tym dniem także pracownicy Stowarzyszenia Metropolia Krakowska stają się pracownikami urzędu metropolitalnego, zaś Stowarzyszenie zostaje wykreślone z właściwych rejestrów.

Zgodnie z art. 66 prezydent miasta Krakowa zwołuje pierwszą sesję organu stanowiącego związku metropolitalnego (zgromadzenia) na dzień przypadający w ciągu 2 miesięcy od dnia utworzenia związku metropolitalnego. Podczas pierwszej sesji zgromadzenia powoływany jest organ wykonawczy – dyrektor wykonawczy związku metropolitalnego oraz komisja rewizyjna.

Projekt przewiduje ponadto, iż wojewoda małopolski udzieli związkowi metropolitalnemu lub miastu na prawach powiatu Kraków dotacji celowej na działania związane z utworzeniem związku metropolitalnego wysokości 0,2 % udziału miasta na prawach powiatu Kraków we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych.

W rozdziale 3 projektu określono zakres działania związku metropolitalnego i jego zadania. Projekt wprowadza katalog zadań obligatoryjnych, których obowiązek realizacji spoczywa na związku, oraz fakultatywnych, których wykonywanie uzależnione jest od podjęcia uprzedniej uchwały przez zgromadzenie.

Do obligatoryjnych zadań publicznych wykonywanych przez związek metropolitalny należą:

- 1) rozwój społeczno-gospodarczy, w tym przyjęcie i realizacja strategii rozwoju ponadlokalnego;
- 2) monitorowanie procesów urbanistycznych, środowiskowych, demograficznych i gospodarczych;
- 3) kształtowanie i prowadzenie polityki przestrzennej na obszarze związku metropolitalnego, w tym formułowanie modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej, ustaleń i rekomendacji w zakresie tej polityki oraz koordynowanie polityki przestrzennej gmin tworzących związek metropolitalny, a także uzgadnianie rozstrzygnięć planistycznych dla miejsc o strategicznym znaczeniu dla rozwoju przestrzennego obszaru związku metropolitalnego;
- 4) planowanie, koordynacja, integracja oraz rozwój publiczny transportu zbiorowego, w tym sporządzanie i uchwalanie planów zrównoważonej mobilności miejskiej.

Otwarty katalog zadań, które związek metropolitalny może realizować określa art. 12 projektu. Przepis ten w ust. 3 określa także formy współpracy pomiędzy krakowskim związkiem metropolitalnym, a jednostkami samorządu terytorialnego oraz organami administracji rządowej, służące realizacji zadań publicznych.

W art. 13 projektu określono zasady: 1) przejmowania przez związek metropolitalny akcji lub udziałów spółki akcyjnej lub spółki z ograniczoną odpowiedzialnością posiadanych przez jednostkę samorządu terytorialnego, jeżeli jest to niezbędne do zapewnienia wykonywania zadań publicznych przez związek metropolitalny, 2) przekształcania jednostki budżetowej lub samorządowego zakładu budżetowego jednostki samorządu terytorialnego odpowiednio w jednostkę budżetową lub samorządowy zakład budżetowy związku metropolitalnego, o ile przedmiot ich działalności jest związany z realizacją zadań związku metropolitalnego, 3) przenoszenia przez związek międzygminny, na związek metropolitalny wszelkich praw i obowiązków związku międzygminnego, o ile przedmiot jego działalności jest związany z realizacją zadań związku metropolitalnego.

W celu wykonywania swoich zadań, związek metropolitalny będzie mógł:

- 1) stanowić akty prawa miejscowego;
- 2) opracowywać i uchylać strategie, plany i programy działań;
- 3) koordynować realizację zadań publicznych;
- 4) uzgadniać i reprezentować wspólne stanowisko gmin tworzących związek wobec podmiotów zewnętrznych, w tym organów administracji rządowej;
- 5) organizować formy doradztwa oraz podnoszenia kompetencji pracowników samorządowych zatrudnionych w gminach tworzących związek oraz w związku metropolitalnym;
- 6) tworzyć standardy jakości i dostępności usług publicznych na obszarze związku i udzielać gminom tworzącym związek wsparcia finansowego na działania zmierzające do ich osiągnięcia;
- 7) współpracować z sektorem nauki, przedsiębiorcami i organizacjami społecznymi;
- 8) promować ideę integracji i współpracy metropolitalnej oraz wspólny potencjał społeczny, gospodarczy i kulturowy obszaru związku;
- 9) ustalać minimalne wymagania i standardy dla aktów prawnych gmin tworzących związek wydawanych w celu realizacji zadań publicznych;
- 10) tworzyć jednostki organizacyjne;
- 11) zawierać porozumienia z jednostkami samorządu terytorialnego, związkami jednostek samorządu terytorialnego oraz organami administracji rządowej;
- 12) prowadzić działalność gospodarczą niewykraczającą poza zakres zadań o charakterze użyteczności publicznej;
- 13) tworzyć stowarzyszenia z jednostkami samorządu terytorialnego oraz nawiązywać współpracę z podmiotami o charakterze metropolitalnym z innych państw.

Nadzór nad działalnością związku metropolitalnego mają sprawować Prezes Rady Ministrów oraz wojewoda małopolski, a w zakresie spraw finansowych – regionalna izba obrachunkowa.

W rozdziale 4 projektu uregulowano ustrój władz związku metropolitalnego. Organami związku metropolitalnego będą zgromadzenie oraz dyrektor wykonawczy związku metropolitalnego.

Zgromadzenie będzie organem stanowiącym i kontrolnym związku metropolitalnego, składającym się z delegatów gmin wchodzących w skład związku metropolitalnego – po

jednym z każdej gminy. Delegatami będą wójtowie (burmistrzowie, prezydent miasta) albo osoby przez nich upoważnione. Pracami związku będzie kierował przewodniczący – prezydent miasta Krakowa, albo osoba przez niego wskazana. Kierowaniem i organizacją pracy zgromadzenia oraz sprawowaniem bieżącego nadzoru nad realizacją uchwał zgromadzenia przez dyrektora wykonawczego będzie kierowało prezydium (przewodniczący zgromadzenia oraz 4 wiceprzewodniczących).

Do wyłącznej właściwości zgromadzenia należeć będzie: przyjmowanie strategicznych z punktu widzenia związku uchwał, w tym uchwalanie strategii rozwoju ponadlokalnego, statutu związku metropolitalnego oraz jego zmian, uchwalanie budżetu związku metropolitalnego i sprawozdania z jego wykonania, powoływanie i odwołanie dyrektora wykonawczego oraz ustalanie jego wynagrodzenia, a także podejmowanie uchwał w sprawach majątkowych związku metropolitalnego.

Zgromadzenie ma, za pośrednictwem komisji rewizyjnej, kontrolować działalność zarządu oraz jednostek organizacyjnych utworzonych przez związek metropolitalny. W skład komisji rewizyjnej wejdzie co najmniej 3 delegatów. Członkostwa w komisji nie można łączyć z funkcją przewodniczącego i wiceprzewodniczącego zgromadzenia.

Komisja rewizyjna będzie opiniować wykonanie budżetu związku metropolitalnego i występować z wnioskiem do zgromadzenia w sprawie udzielenia lub nieudzielenia absolutorium dyrektorowi wykonawczemu. Wniosek w sprawie absolutorium podlegać ma zaopiniowaniu przez regionalną izbę obrachunkową.

W art. 25 projektu określono zasady podejmowania uchwał zgromadzenia związku metropolitalnego. W celu zapewnienia stabilnego funkcjonowania związku oraz zachowania reprezentatywności jego organu stanowiącego, uchwały zgromadzenia będą podejmowane podwójną większością głosów. Warunek uzyskania podwójnej większości głosów będzie spełniony, jeżeli za przyjęciem uchwały zagłosuje większość ustawowego składu zgromadzenia oraz taka liczba delegatów reprezentujących gminy, że mieszkańcy tych gmin stanowią większość ludności zamieszkałej na obszarze związku metropolitalnego.

Inaczej niż w przypadku związku metropolitalnego w województwie śląskim, projekt przewiduje jednoosobowy organ wykonawczy - dyrektora wykonawczego związku metropolitalnego.

Realizacja zadań stawianych przed związkiem metropolitalnym wymaga zarówno szerokiej wiedzy eksperckiej w wielu dziedzinach zarządzania publicznego, jak i zdolności do wypracowania kompromisu i realizacji zintegrowanych i zrównoważonych przedsięwzięć.

W wyniku przeprowadzonej analizy modeli organów wykonawczych w związkach metropolitalnych w Europie zidentyfikowano trzy zasadnicze:

- 1) polityczny,
- 2) polityczno – ekspercki,
- 3) ekspercki.

Mając na uwadze dotychczasowe doświadczenia współpracy metropolitalnej w ramach Stowarzyszenia Metropolia Krakowska oraz przewidywane w ustawie zadania związku metropolitalnego ustalono, że optymalnym rozwiązaniem będzie przyjęcie eksperckiego modelu organu wykonawczego.

Taka struktura organu wykonawczego pozwala postawić jasne cele i oczekiwania przez osobą zamierzającą objąć to stanowisko. Wskazuje, iż jednoosobowy organ wykonawczy związku metropolitalnego jest odpowiedzialny zarówno za wypracowanie rozwiązań akceptowalnych przez większość gmin tworzących związek, jak i za ich wdrożenie.

Silne związanie dyrektora wykonawczego z największym samorządem w związku metropolitalnym pozwala na uniknięcie konfliktów oraz sprawne zarządzanie strukturami. Stworzenie jednoosobowego organu związku metropolitalnego z bezpośrednią relacją z organem stanowiącym tego związku pozwala na znaczne obniżenie kosztów jego funkcjonowania.

W przeciwieństwie do tworzonych wieloosobowych zarządów związków metropolitalnych, gdzie podział zadań może wynikać z podziałów terenowych, relacji politycznych oraz lokalnych uwarunkowań, przedstawiony model jednoosobowego organu o charakterze eksperckim koncentruje odpowiedzialność za realizację wszystkich zadań związku metropolitalnego na jednej osobie.

Obsługę umożliwiającą realizację zadań przez dyrektora zapewni urząd metropolitalny zapewniającego, do którego będą miały zastosowanie odpowiednio przepisy dotyczące urzędu marszałkowskiego.

W rozdziale 5 projektu ustawy uregulowano kwestie związane z mieniem związku metropolitalnego. Mieniem związku metropolitalnego będą własność i inne prawa majątkowe nabyte przez związek.

Nabycie mienia przez związek metropolitalny może nastąpić:

- 1) na podstawie porozumienia z gminami wchodzącymi w skład związku metropolitalnego lub z innymi jednostkami samorządu terytorialnego, ze związkami jednostek samorządu terytorialnego, albo ze Skarbem Państwa;
- 2) w wyniku własnej działalności gospodarczej;
- 3) przez inne czynności prawne, w tym w drodze darowizn, spadków i zapisów.

Oświadczenia woli w sprawach majątkowych w imieniu związku metropolitalnego składać dyrektor wykonawczy albo osoba upoważniona przez zgromadzenie. Jeżeli czynność prawna może spowodować powstanie zobowiązań majątkowych, do jej skuteczności potrzebna będzie kontrasygnata skarbnika związku metropolitalnego lub osoby przez niego upoważnionej.

Zgodnie z art. 42 projektu, związek metropolitalny nie będzie ponosił odpowiedzialności za zobowiązania osób prawnych utworzonych przez związek, chyba że przepis szczególny stanowi inaczej, a osoby prawne utworzone przez związek metropolitalny nie poniosą odpowiedzialności za zobowiązania związku metropolitalnego.

Rozdział 6 projektu reguluje finanse związku metropolitalnego.

Związek metropolitalny jako odrębny podmiot prawa posiadający osobowość prawną, wykonujący zadania publiczne w imieniu własnym i na własną odpowiedzialność (art. 3) jest także uprawniony do samodzielnego prowadzenia gospodarki finansowej na podstawie uchwały budżetowej. Przekazywanie związkowi metropolitalnemu, w drodze ustawy, nowych zadań wymaga zapewnienia środków finansowych koniecznych do ich realizacji w postaci zwiększenia dochodów.

Za prawidłowe wykonanie budżetu związku metropolitalnego odpowiadać będzie organ wykonawczy. Dyrektorowi przysługiwać ma wyłączne prawo:

- 1) zaciągania zobowiązań mających pokrycie w ustalonych w uchwale budżetowej kwotach wydatków, w ramach upoważnień udzielonych przez zgromadzenie;
- 2) emitowania papierów wartościowych, w ramach upoważnień udzielonych przez zgromadzenie;

- 3) dokonywania wydatków budżetowych;
- 4) zgłaszania propozycji zmian w budżecie związku metropolitalnego;
- 5) dysponowania rezerwą budżetu związku metropolitalnego;
- 6) blokowania środków budżetowych w przypadkach określonych ustawą.

W art. 46 projektu wprowadza się zasadę jawności gospodarki środkami finansowymi znajdującymi się w dyspozycji związku metropolitalnego. Wymóg jawności będzie spełniany w szczególności przez jawność debaty budżetowej, opublikowanie uchwały budżetowej oraz sprawozdań z wykonania budżetu związku metropolitalnego, a także przedstawienie pełnego wykazu kwot dotacji celowych udzielanych z budżetu związku metropolitalnego.

Kontrolę gospodarki finansowej związku metropolitalnego sprawować będzie regionalna izba obrachunkowa.

W rozdziale 7 projektu wskazano źródła dochodów związku metropolitalnego. Źródłami dochodów związku metropolitalnego będą:

- 1) udział we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych zamieszkałych na obszarze związku metropolitalnego;
- 2) składki od gmin wchodzących w skład związku metropolitalnego;
- 3) dochody uzyskiwane przez jednostki budżetowe związku metropolitalnego oraz wpłaty od zakładów budżetowych związku metropolitalnego;
- 4) dochody z majątku związku metropolitalnego;
- 5) spadki, zapisy i darowizny na rzecz związku metropolitalnego;
- 6) odsetki od pożyczek udzielanych przez związek metropolitalny, o ile odrębne przepisy nie stanowią inaczej;
- 7) odsetki od nieterminowo przekazywanych należności stanowiących dochody związku metropolitalnego;
- 8) odsetki od środków finansowych gromadzonych na rachunkach bankowych związku metropolitalnego, o ile odrębne przepisy nie stanowią inaczej;
- 9) dotacje z budżetu państwa;
- 10) dotacje z budżetów jednostek samorządu terytorialnego;
- 11) inne dochody należne związkowi metropolitalnemu na podstawie odrębnych przepisów.

W art. 51 projektu określono wysokość i zasady udziału związku metropolitalnego we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych, nawiązując w tym zakresie do mechanizmu obliczania tego udziału ustalonego dla związku metropolitalnego w

województwie śląskim, z tą jednak różnicą, iż wysokość udziału krakowskiego związku metropolitalnego w PIT ustalona została na poziomie 10%

Zastosowanie stawki 10% zamiast 5% podyktowane jest zmianami w podatku PIT, w konsekwencji których zmniejszył się udział jednostek samorządu terytorialnego we wpływach z tego podatku. Największe straty w przychodach z podatku od osób fizycznych, przy jednoczesnych niskich rekompensatach dotyczą miast na prawach powiatu stolic województw, które są obciążone oddziaływaniem całego województwa. Rekompensaty dla miast na prawach powiatu są nieproporcjonalne w stosunku do rekompensat gmin wiejskich i gmin miejsko-wiejskich.

Stolice województwa mają szczególne zadanie pełniąc centrum usługowe dla całego regionu poprzez zlokalizowanie na swoim terenie urzędów administracji publicznej, administracji samorządu województwa oraz centrów biznesowych i naukowych.

Zgodnie z obliczeniami wykonanymi przez Urząd Miasta Krakowa, po przyjęciu założeń uwzględniających zmiany w wysokości i udziałach samorządów i budżetu państwa w podatku PIT, bazując na danych za 2022 r:

- przy założeniu braku wprowadzenia zmian w podatku PIT i zastosowaniu stawki 5% udział Metropolii Krakowskiej w podatku PIT wynosiłby około 327 mln zł,
- uwzględniając zmiany wprowadzone w podatku PIT i stosując stawkę 10%, udział Metropolii Krakowskiej w podatku PIT wynosiłby około 368 mln zł.

Powyższe dane uzasadniają zmianę wysokości udziału związku metropolitalnego z 5% do 10%, gdyż rekompensuje ona obniżenie udziałów we wpływach z PIT.

Na podstawie art. 52, gminy wchodzące w skład związku metropolitalnego są obowiązane, począwszy od roku, w którym związek metropolitalny został utworzony, do wnoszenia na rzecz związku metropolitalnego składek rocznych, w łącznej wysokości nie mniejszej niż 2% kwoty określonej w:

- 1) art. 51 ust. 2 – w roku w którym został utworzony związek;
- 2) w art. 51 ust. 3 – w latach następujących po roku, w którym utworzono związek.

Konsekwencją przyjęcia struktury organów związku metropolitalnego opartej na jednoosobowym organie wykonawczym, jest dokonanie zmian w ustawach zawierających regulacje odnoszące się do poszczególnych uprawnień i obowiązków organów wykonawczych tego związku. W związku z tym projekt nowelizuje:

- 1) ustawę z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych,
- 2) ustawę z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach,
- 3) ustawę z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ograniczeniu prowadzenia działalności gospodarczej przez osoby pełniące funkcje publiczne,
- 4) ustawę z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym,
- 5) ustawę z dnia 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944-1990 oraz treści tych dokumentów,
- 6) ustawę z dnia 16 grudnia 2010 r. o publicznym transporcie zbiorowym,
- 7) ustawę z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach.

Ponadto dodano zmiany w ustawie z dnia 20 lipca 2000 r. o ogłaszaniu aktów normatywnych i niektórych innych aktów prawnych, porządkując kwestie publikacji porozumień dotyczących realizacji zadań publicznych zawieranych pomiędzy związkiem metropolitalnym i jednostką samorządu terytorialnego, związkiem jednostek samorządu terytorialnego lub organem administracji rządowej.

Proponuje się, aby ustawa weszła w życie po upływie 14 dni od dnia jej ogłoszenia.

3. Założenia podstawowego aktu wykonawczego

Wejście w życie proponowanej ustawy będzie wymagało wydania aktu wykonawczego. Na podstawie art. 5 ust. 1 pkt 1 projektu, Rada Ministrów, w drodze rozporządzenia, utworzy w województwie małopolskim związek metropolitalny, ustali jego nazwę i siedzibę jego władz oraz ustali jego obszar i granice przez wskazanie gmin wchodzących w skład tego związku, mając na względzie istniejące formy współpracy gmin wchodzących w skład związku metropolitalnego, powiązania funkcjonalne i zaawansowanie procesów urbanizacyjnych oraz układ osadniczy i przestrzenny uwzględniający więzi społeczne, gospodarcze i kulturowe na tym obszarze.

Należy oczekiwać, że rozporządzenie będzie zawierało analogiczne rozwiązania jak rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 26 czerwca 2017 r. w sprawie utworzenia w województwie śląskim związku metropolitalnego pod nazwą „Górnośląsko-Zagłębiowska Metropolia”.

Proponuje się, aby krakowski związek metropolitalny nosił nazwę „Metropolia Krakowska”, a w jego skład wchodziły miasto na prawach powiatu Kraków oraz gminy

powiatów: krakowskiego i wielickiego, będące obecnie członkami Stowarzyszenia Metropolia Krakowska.

4. Konsultacje

Nadesłane w ramach konsultacji opinie i uwagi zostały zamieszczone na senackiej stronie internetowej. Oczekiwane skutki społeczne, gospodarcze i finansowe oraz wyniki konsultacji przedstawiono w ocenie skutków regulacji.

5. Oświadczenie o zgodności z prawem Unii Europejskiej

Projekt ustawy nie jest objęty zakresem prawa Unii Europejskiej.

Tytuł projektu: <i>ustawa o krakowskim związku metropolitalnym</i>	Data sporządzenia: 14 lipca 2023 r.
Przedstawiciel wnioskodawcy: Senator Bogdan Klich	Źródło: inicjatywa grupy senatorów
Osoby odpowiedzialne za projekt w Biurze Legislacyjnym: Renata Bronowska, główny legislator, 22 694 95 60 <u>w zakresie OSR:</u> Marian Fałek, główny ekspert, tel. 22 694 90 82	Nr druku: 597, 597 S, 597 X

OCENA SKUTKÓW REGULACJI

1. Jaki problem jest rozwiązywany?

Metropolizacja jest jednym z najważniejszych wyznaczników współczesnego modelu rozwoju. Większość wielkich miast krajów wysoko rozwiniętych stało się ośrodkami nowoczesnej, wysoko rozwiniętej gospodarki. Procesy metropolizacji widoczne są także w Polsce, głównie w Warszawie. Poza stolicą dość dobrze rozwinięte funkcje metropolitalne demonstrują miasta liczące ponad 500 tys. mieszkańców.

Na obszarze obejmującym Kraków i jego okolice potrzeba współpracy gmin ujawniła się przy wspólnej realizacji Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych dla okresu 2014–2020. Zawiązanie wówczas przez jednostki samorządu terytorialnego Związku ZIT, jako nowej formuły współpracy samorządów, umożliwiło wyjście poza sztywne granice administracyjne zaangażowanych w ten projekt jednostek i zwiększenie oddziaływania realizowanych przedsięwzięć. Ramy współpracy gmin określone przy realizacji Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych zaowocowały następnie utworzeniem przez jednostki samorządu terytorialnego Stowarzyszenia Metropolia Krakowska. Aktualnie w jego skład wchodzi miasto Kraków oraz najintensywniej powiązane z nim funkcjonalnie gminy: Biskupice, Czernichów, Igołomia-Wawrzeńczyce, Kocmyrzów-Luborzyca, Liszki, Michałowice, Mogilany, Niepołomice, Skawina, Świątniki Górne, Wieliczka, Wielka Wieś, Zabierzów, Zielonki. Stowarzyszenie skupia, więc 1 gminę miejską, 10 gmin wiejskich oraz 4 gminy miejsko-wiejskie. Oprócz Krakowa w skład Metropolii Krakowskiej wchodzi następujące miasta: Niepołomice, Skawina, Świątniki Górne i Wieliczka¹. Według danych GUS obrazujących stan na koniec 2021 r., obszar ten zamieszkiwało 1 058 476 osób².

Zasadność sformalizowania i zarazem zacieśnienia współpracy metropolitalnej na obszarze obejmującym Kraków i jego okolice wiąże się z tym, że wraz z rozwojem społeczno-gospodarczym tego obszaru widoczne stają się procesy, które wykraczają poza granice administracyjne poszczególnych gmin. Jak pokazują przy tym zgromadzone dotychczas doświadczenia, efektywne wykonywanie zadań np. z zakresu transportu zbiorowego czy planowania przestrzennego tylko i wyłącznie w ramach oddolnej współpracy samorządów jest utrudnione.

Dostrzegając bariery rozwojowe obszarów metropolitalnych, *ustawą z dnia 9 października 2015 r. o związkach metropolitalnych* (Dz. U. 2015 r. poz. 1890) ustawodawca wprowadził do polskiego porządku prawnego formę zrzeszenia jednostek samorządu terytorialnego w postaci związku metropolitalnego. Po wejściu w życie *ustawy z dnia 9 marca 2017 r. o związku metropolitalnym w województwie śląskim* (Dz. U. 2017 r. poz. 730) ustawa ta została jednak uchylona. Obowiązujące przepisy nie dają, zatem podstaw prawnych do tworzenia innych związków metropolitalnych niż ustanowiony na obszarze konurbacji śląskiej. Stąd też utworzenie związku metropolitalnego w województwie małopolskim musi nastąpić przez uchwalenie odrębnej ustawy.

2. Rekomendowane rozwiązanie, w tym planowane narzędzia interwencji, i oczekiwany efekt.

W celu rozwiązania problemów związanych z rozwojem gmin województwa małopolskiego będących członkami Stowarzyszenia Metropolia Krakowska proponuje się projekt *ustawy o krakowskim związku metropolitalnym*, określający tryb utworzenia krakowskiego związku metropolitalnego oraz zasady jego funkcjonowania, w tym kwestie związane z posiadaniem mienia i gospodarką finansową. W projekcie ustawy proponuje się następujące rozwiązania:

- w skład związku metropolitalnego wejdzie miasto na prawach powiatu Kraków oraz inne gminy województwa małopolskiego wyróżniające się istnieniem silnych powiązań funkcjonalnych oraz zaawansowaniem procesów urbanizacyjnych, a ponadto położone na obszarze spójnym pod względem przestrzennym, zamieszkałym, przez co najmniej 1 000 000 mieszkańców;
- Stowarzyszenie Metropolia Krakowska, po podjęciu pozytywnych uchwał przez rady gmin będących jego członkami oraz wyrażeniu zgody przez Walne Zebranie Członków Stowarzyszenia Metropolia Krakowska, zostanie przekształcone w krakowski związek metropolitalny, który z dniem utworzenia wstąpi w prawa i obowiązki Stowarzyszenia Metropolia Krakowska, a pracownicy Stowarzyszenia Metropolia Krakowska staną się pracownikami urzędu metropolitalnego;

¹ <https://metropoliakrakowska.pl/metropolia/o-metropolii>

² GUS, „Rocznik Demograficzny 2022”.

- organami krakowskiego związku metropolitalnego będą: zgromadzenie związku metropolitalnego, jako jego organ stanowiący i kontrolny, oraz dyrektor wykonawczy związku metropolitalnego, jako organ wykonawczy, który będzie wykonywał zadania przy pomocy urzędu metropolitalnego; do urzędu metropolitalnego i jego pracowników będą stosowane odpowiednio przepisy o urzędzie marszałkowskim i pracownikach samorządowych dotyczące pracowników urzędu marszałkowskiego;
- krakowski związek metropolitalny będzie wykonywał, w imieniu własnym oraz na własną odpowiedzialność, zadania publiczne, w tym, jako obowiązkowe zadania w zakresie:
 - ✓ rozwoju społeczno-gospodarczego, zwłaszcza przez przyjęcie i realizację strategii rozwoju ponadlokalnego,
 - ✓ monitorowania procesów urbanistycznych, środowiskowych, demograficznych i gospodarczych,
 - ✓ kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej na obszarze związku metropolitalnego,
 - ✓ planowania, koordynacji, integracji oraz rozwoju publicznego transportu zbiorowego;

a ponadto będzie mógł również wykonywać inne zadania publiczne, w szczególności w zakresie:

- ✓ promocji gospodarczej związku metropolitalnego,
- ✓ przeciwdziałania skutkom zmian klimatu,
- ✓ poprawy jakości powietrza i ograniczania emisyjności,
- ✓ efektywności energetycznej,
- ✓ gospodarki odpadami,
- ✓ kultury i rekreacji,
- ✓ opieki i pomocy społecznej,
- ✓ edukacji.

Oczekuje się, że efektem zrzeszenia się gmin w związek metropolitalny i utworzenia nowych struktur organizacyjnych będzie sprawniejsze wypełnianie zadań publicznych związanych z realizacją strategii rozwoju ponadlokalnego, m.in. w sferze publicznego transportu zbiorowego. W długim okresie funkcjonowania krakowskiego związku metropolitalnego powinny ujawnić się pozytywne skutki, które będą wynikać z nowego sposobu zarządzania rozwojem tego obszaru.

3. Jak problem został rozwiązany w innych krajach, w szczególności krajach członkowskich OECD/UE?

OECD definiuje obszary metropolitalne, jako funkcjonalne obszary miejskie, liczące, co najmniej 500 tys. mieszkańców. W raporcie „*The OECD Metropolitan Governance Survey*” wskazuje się, że w krajach OECD takich obszarów jest 275, z czego najwięcej w Europie (101). Na uwagę zasługuje stwierdzenie zawarte w publikacji OECD pt.: „*The Metropolitan Century 2015*”, że istnienie instytucjonalnych struktur władzy metropolitalnej bezspornie zwiększa efektywność planowania przestrzennego i zmniejsza negatywne skutki procesów suburbanizacji. Z przeglądu literatury wynika, że w Europie brak jest jednakowych rozwiązań w zakresie zarządzania metropolitalnego. Realizowane jest ono w różnorodnych formach organizacyjno-prawnych i w zróżnicowanych ramach przestrzennych. Dostrzegalny jest silnie narodowy czy nawet regionalny charakter, dostosowany do specyfiki ustrojowej, politycznej, historycznej i osadniczo-gospodarczej danego kraju.

W literaturze nie ma zgodności, co do optymalnej struktury zarządzania obszarami metropolitalnymi. Ponadto, obok korzyści związanych z tworzeniem zintegrowanych struktur zarządzania, wymieniane są też słabe strony tego procesu. Jednakże w znacznie większej liczbie opracowań podkreśla się, że poprzez harmonizację procesów rozwoju miasta centralnego i jego obszaru funkcjonalnego uzyskuje się przewagi kooperacyjne i efekty mnożnikowe³. W klasyfikacji ustrojowej współczesnych obszarów metropolitalnych za podstawowe uznaje się takie kryteria jak: forma prawna kooperacji, stopień instytucjonalizacji, charakter i sposób wybierania władz, poziom autonomii organów wykonawczych, zakres ich kompetencji i zadań, a także poziom autonomii finansowej. W poniższej tabeli oraz schemacie przedstawione zostały formy integracji metropolitalnej.

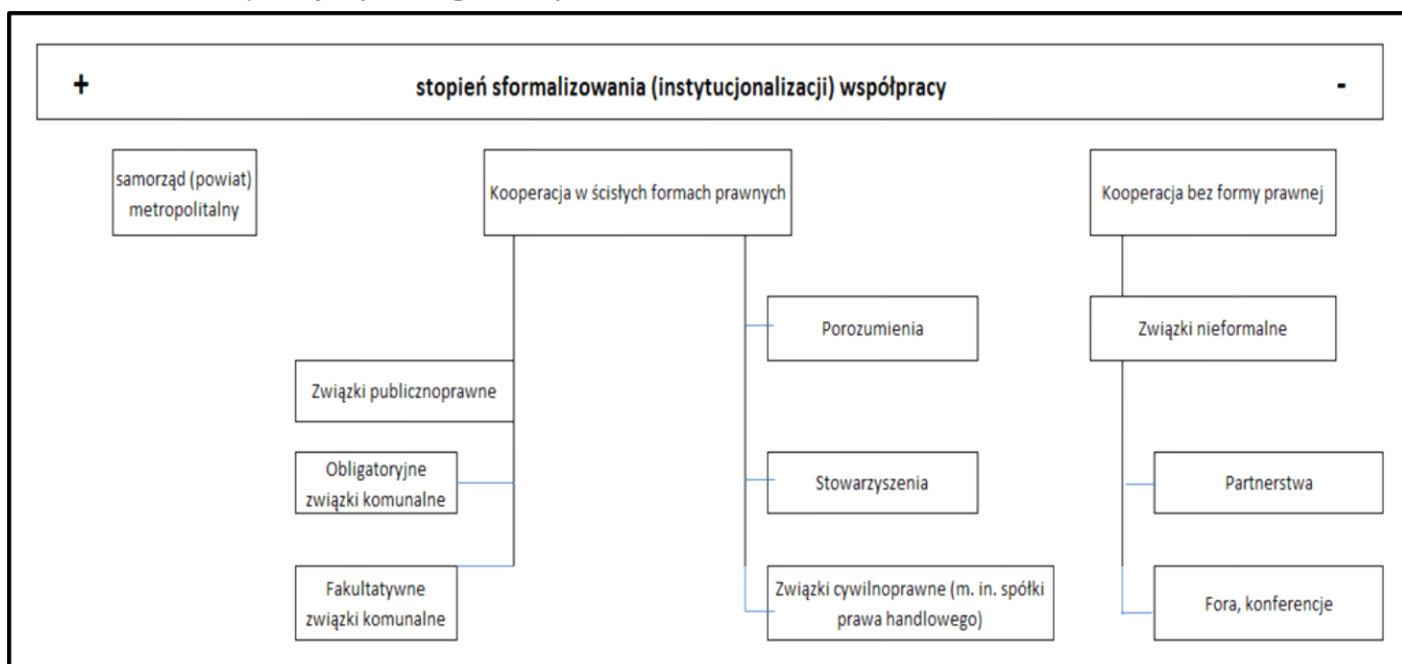
³ T. Kaczmarek, „Zarządzanie obszarami metropolitalnymi – zagraniczne doświadczenia i ich polskie implikacje”.

Tabela nr 1: Formy organizacyjne, instytucje i aktorzy metropolitalnego zarządzania.

Formy organizacyjne		Aktorzy	Zakres współdziałania
Twarde	Miękkie		
<p>Jednostka terytorialnej organizacji kraju, rada i prezydent wybierani w głosowaniu powszechnym.</p> <p>Gminy zachowują odrębność przy znacznie zmniejszonych kompetencjach.</p>	<p>Obligatoryjne związki gmin</p> <p>Dobrowolne związki gmin</p> <p>Stowarzyszenia metropolitalne</p> <p>Agencje rozwoju metropolitalnego</p>	<p>Rząd</p> <p>Partie polityczne</p> <p>Władze regionalne</p> <p>Samorządy</p> <p>Organizacje przedsiębiorców</p>	<p>Planowanie strategiczne</p> <p>Zagospodarowanie przestrzenne</p> <p>Transport publiczny</p> <p>Gospodarka odpadami</p> <p>Inwestycje metropolitalne</p> <p>Policja, straż pożarna</p> <p>Promocja</p>

Źródło: M. Smętkowski, B. Jałowiecki, G. Gorzelak, *Obszary metropolitalne w Polsce: problemy rozwojowe i delimitacja*. Raporty i analizy EUROREG 1/2009, Uniwersytet Warszawski, Centrum Europejskich Studiów Regionalnych i Lokalnych EUROREG.

Schemat nr 1: Formy integracji metropolitalnej.

Źródło: T. Kaczmarek, „Obszary metropolitalne – przesłanki i formy integracji zarządzania”, *Przegląd planisty* 3(2019).

4. Podmioty, na które oddziałuje projekt.

Grupa	Wielkość	Źródło danych	Oddziaływanie
<p>miasto na prawach powiatu Kraków oraz gminy położone w województwie małopolskim, które charakteryzują się istnieniem silnych powiązań funkcjonalnych oraz zaawansowaniem procesów urbanizacyjnych i są położone na obszarze spójnym pod względem przestrzennym, który zamieszkuje, co najmniej 1 000 000 mieszkańców</p>			<ul style="list-style-type: none"> możliwość zrzeszenia się w ramach krakowskiego związku metropolitalnego wnoszenie składek na rzecz krakowskiego związku metropolitalnego po jego utworzeniu

<p>rady gmin będących członkami Stowarzyszenia Metropolia Krakowska</p>			<p>konieczność podjęcia uchwał opiniujących utworzenie krakowskiego związku metropolitalnego oraz uchwał w sprawie przyjęcia projektu statutu tego związku</p>
<p>Walne Zebranie Członków Stowarzyszenia Metropolia Krakowska</p>			<p>konieczność podjęcia uchwały o wyrażeniu zgody na przekształcenie Stowarzyszenia Metropolia Krakowska w krakowski związek metropolitalny w razie wyrażenia pozytywnych opinii przez rady gmin będących członkami Stowarzyszenia Metropolia Krakowska</p>
<p>Stowarzyszenie Metropolia Krakowska</p>	<p>15 gmin</p>		<p>przekształcenie w krakowski związek metropolitalny</p>
<p>pracownicy Stowarzyszenia Metropolia Krakowska</p>	<p>20 osób⁴</p>		<p>z dniem utworzenia krakowskiego związku metropolitalnego staną się pracownikami urzędu metropolitalnego</p>
<p>prezydent miasta Krakowa</p> <p>(osoba przez niego wskazana)</p>			<ul style="list-style-type: none"> • inicjowanie procedury związanej z wydaniem przez Radę Ministrów rozporządzeń w sprawie utworzenia oraz zmiany obszaru i granic krakowskiego związku metropolitalnego poprzez złożenie – za pośrednictwem wojewody małopolskiego – stosownego wniosku do ministra właściwego do spraw administracji publicznej • opracowanie projektu statutu krakowskiego związku metropolitalnego • zwołanie pierwszej sesji zgromadzenia związku metropolitalnego • udzielanie rekomendacji kandydatowi na stanowisko dyrektora • pełnienie funkcji przewodniczącego zgromadzenia związku metropolitalnego i kierowanie jego pracami
<p>sejmik województwa małopolskiego</p>			<p>możliwość wyrażenia opinii w sprawie wniosku o utworzenie krakowskiego związku metropolitalnego oraz wniosku o zmianę obszaru i granic tego związku</p>
<p>wojewoda małopolski</p>			<ul style="list-style-type: none"> • możliwość wyrażenia opinii w sprawie wniosku o utworzenie krakowskiego związku metropolitalnego oraz wniosku o zmianę obszaru i granic tego związku • obowiązek udzielenia dotacji celowej krakowskiemu związkowi metropolitalnemu lub miastu na prawach powiatu Kraków na działania związane z utworzeniem krakowskiego związku metropolitalnego • sprawowanie nadzoru nad działalnością krakowskiego związku metropolitalnego

⁴ <https://metropoliakrakowska.pl/kontakt--pp9>

minister właściwy do spraw administracji publicznej			<ul style="list-style-type: none"> występowanie do Rady Ministrów z wnioskami o wydanie rozporządzeń w sprawie utworzenia oraz zmiany obszaru i granic krakowskiego związku metropolitalnego występowanie do Prezesa Rady Ministrów z wnioskiem o zatwierdzenie projektu statutu krakowskiego związku metropolitalnego oraz jego zmiany
Prezes Rady Ministrów			<ul style="list-style-type: none"> zatwierdzanie projektu statutu krakowskiego związku metropolitalnego oraz jego zmiany, nadzór nad działalnością krakowskiego związku metropolitalnego określenie, w drodze rozporządzenia, wzoru formularza oświadczenia majątkowego dyrektora wykonawczego związku metropolitalnego, skarbnika związku metropolitalnego i sekretarza związku metropolitalnego
Rada Ministrów			wydawanie rozporządzeń w sprawie utworzenia oraz zmiany obszaru i granic krakowskiego związku metropolitalnego
zarząd województwa			możliwość wyrażenia opinii w przedmiocie sposobu uwzględnienia ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w województwie określonych w strategii rozwoju województwa w projekcie strategii rozwoju ponadlokalnego, przedłożonego przez dyrektora wykonawczego związku metropolitalnego
regionalna izba obrachunkowa			<ul style="list-style-type: none"> obowiązek wyrażenia opinii w sprawie absolutorium dla dyrektora wykonawczego związku metropolitalnego sprawowanie nadzoru nad działalnością krakowskiego związku metropolitalnego w zakresie spraw finansowych
wójtowie (burmistrzowie, prezydenci miast) gmin wchodzących w skład krakowskiego związku metropolitalnego albo osoby przez nich upoważnione			uzyskanie statusu delegatów (członków) w zgromadzeniu związku metropolitalnego
rada gminy, o którą miałyby zostać powiększony krakowski związek metropolitalny			wyrażenie opinii w sprawie zmiany obszaru i granic związku metropolitalnego

5. Informacje na temat zakresu, czasu trwania i podsumowanie wyników konsultacji.

Projekt ustawy o krakowskim związku metropolitalnym „Krakowska Metropolia” (druk senacki nr 597) został przesłany w dniu 22 grudnia 2021 r. do zaopiniowania następującym podmiotom: Ministrowi Finansów; Ministrowi Funduszy i Polityki Regionalnej; Ministrowi Rozwoju i Technologii; Ministrowi Spraw Wewnętrznych i Administracji; Ministrowi Infrastruktury; Naczelnemu Sądowi Administracyjnemu; Wojewodzie Małopolskiemu; Marszałkowi Województwa Małopolskiego; Prezydentowi Miasta Krakowa; Stowarzyszeniu Metropolia Krakowska; Krajowej Radzie Regionalnych Izb Obrachunkowych; Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej; Krajowej Radzie Radców Prawnych; Związkowi Powiatów Polskich; Związkowi Gmin Wiejskich RP; Związkowi Miast Polskich; Unii Miasteczek Polskich; Fundacji Unia Metropolii Polskich. Termin nadsyłania opinii ustalono do dnia 21 stycznia 2022 r.

Minister Infrastruktury:

- zaproponował rozważenie możliwości opracowania projektu ustawy o ogólnych zasadach tworzenia związków metropolitalnych, a dopiero na takiej podstawie utworzenie – w drodze rozporządzenia RM – małopolskiego związku metropolitalnego,
- podniósł, że projekt jest niemal identyczny z *ustawą z dnia 9 marca 2017 r. o związku metropolitalnym w województwie śląskim*, ale w uzasadnieniu nie wskazano powodów zmiany niektórych zapisów,
- wskazał, że art. 53 ust. 4 powinien zostać dostosowany do nowego brzmienia przepisu ustawy o związku metropolitalnym w województwie śląskim, który obowiązuje od 1 stycznia 2022 r.,
- zwrócił uwagę, że art. 4 ust. 1 pkt 2 przewiduje tylko możliwość powiększenia granic dotychczasowego związku metropolitalnego, co nie uwzględnia różnych stanów faktycznych, jakie mogą wystąpić w przyszłości,
- wskazał na niespójność niektórych przepisów.

Minister Rozwoju i Technologii wyraził pozytywną opinię i zgłosił jednocześnie następujące uwagi:

- w projekcie ustawy nie należy odnosić się do studium metropolitalnego, lecz wprowadzić przepisy dotyczące strategii rozwoju związku metropolitalnego, analogiczne do zawartych w art. 12a i art. 33 ust. 2 pkt 5 ustawy o związku metropolitalnym w województwie śląskim,
- warto rozważyć, czy termin na wyrażenie opinii w sprawie rozporządzenia wskazany w art. 7 ust. 3 projektu ustawy będzie wystarczający,
- brzmienie niektórych przepisów art. 52 i art. 53 różni się w porównaniu z przepisami ustawy o związku metropolitalnym, niemniej nie zostało to wyjaśnione.

Minister Finansów podniósł, że kwestią, która wymaga doprecyzowania, jest zaproponowana w projekcie ustawy wielkość udziału w PIT. Jednocześnie w uzasadnieniu powinna być podana szacunkowa kwota dotacji celowej. Ponadto Minister Finansów przedstawił do projektu ustawy szereg szczegółowych uwag.

Wicemarszałek Województwa Małopolskiego przekazał następujące uwagi:

- w projekcie brak jest odniesienia do realizacji instrumentu terytorialnego, tj. Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych,
- istnieje konieczność zaproponowania przepisu zmieniającego ustawę o zasadach prowadzenia polityki rozwoju,
- niezbędnym wydaje się określenie trybu pracy nad projektem strategii rozwoju związku metropolitalnego,
- jedną z przesłanek do wyznaczenia granic krakowskiego związku metropolitalnego powinny być zapisy strategii rozwoju województwa w zakresie określenia zasięgu Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Krakowa,
- opinie rad gmin powinny zawierać podsumowanie wyników konsultacji z mieszkańcami,
- uzasadnienie projektu nie zawiera żadnego wyjaśnienia odnośnie do granic krakowskiego związku metropolitalnego, jako obejmującego gminy powiatów krakowskiego i wielickiego.

Stowarzyszenie Metropolia Krakowska wyraziło **negatywną opinię** nt. projektu ustawy, argumentując, że projekt w zaproponowanym kształcie nie uwzględnia dotychczasowych doświadczeń współpracy pomiędzy gminami tworzącymi to Stowarzyszenie oraz nie pozwala na wprowadzenie znaczącej zmiany w planowaniu i wdrażaniu przedsięwzięć rozwojowych na obszarze metropolitalnym.

Krajowa Rada Regionalnych Izb Obrachunkowych zaproponowała:

- rozważenie wprowadzenia zapisu, że jednostki samorządu terytorialnego mogą udzielać związkowi także pomocy rzeczowej,
- zmianę treści art. 51 projektu ustawy poprzez dodanie źródeł dochodów określonych w art. 3 ust. 3, art. 8 ust. 3 i 4 ustawy z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego.

Związek Powiatów Polskich zgłosił dwie uwagi ogólne, w których wyraził pogląd, że warto dopuścić uczestnictwo samorządów powiatowych w krakowskim związku metropolitalnym oraz wprowadzić obowiązek sporządzania przez zarząd związku raportu o stanie związku metropolitalnego. Ponadto zgłoszono uwagi szczegółowe odnoszące się do: minimalnej liczby mieszkańców, statutu związku, dotacji na działania związane z utworzeniem związku, zadania związanego z przewozami pasażerskimi, współpracy z innymi związkami metropolitalnymi.

Naczelny Sąd Administracyjny **nie zgłosił uwag.**

W dniu 21 czerwca 2023 r. na wspólnym posiedzeniu Komisja Samorządu Terytorialnego i Administracji Państwowej oraz Komisja Ustawodawcza przyjęły projekt ustawy bez poprawek.

Wydatki ogółem	0	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.
budżet państwa	0	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.
JST	0	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.
krakowski związek metropolitalny	0	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.
Saldo ogółem	0	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.
budżet państwa	0	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.
JST	0	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.
krakowski związek metropolitalny	0	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.
Źródła finansowania												
Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń	<p>Projektowana ustawa będzie miała bezpośredni wpływ na sektor finansów publicznych, gdyż zaproponowane rozwiązania dotyczące źródeł dochodów krakowskiego związku metropolitalnego spowodują przepływy środków finansowych pomiędzy podmiotami klasyfikowanymi w tym sektorze, szczególnie pomiędzy budżetem państwa, jednostkami samorządu terytorialnego, które wejdą w skład krakowskiego związku metropolitalnego a tym związkiem.</p> <p>Projekt ustawy przewiduje, że krakowski związek metropolitalny prowadzi gospodarkę finansową na podstawie uchwały budżetowej, której przyjęcie należy do wyłącznej kompetencji zgromadzenia związku metropolitalnego. Dynamika rozwoju krakowskiego związku metropolitalnego zostanie, zatem określona przez jego organ stanowiący. Na tym etapie procesu legislacyjnego, opierając się na wiarygodnych danych, można sporządzić prognozy dochodów krakowskiego związku metropolitalnego tylko w odniesieniu do wybranych pozycji, w szczególności można oszacować dochody z tytułu udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych (PIT), składki gmin, kwotę dotacji celowej, jakiej wojewoda małopolski udzieli na działania związane z utworzeniem związku metropolitalnego.</p> <p>Ustawa określa, że jednym ze źródeł dochodów krakowskiego związku metropolitalnego będą udziały we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych. Dlatego uwzględniając zasady sporządzania OSR, w szczególności wytyczną, że ocena wpływu powinna zasadać się na udokumentowanych dowodach, przy szacowaniu tych dochodów należy oprzeć się na prognozie dochodów budżetu państwa z tytułu wyżej wymienionego podatku.</p> <p>Aktualnie prognozy dochodów budżetu państwa z tytułu podatku dochodowego od osób fizycznych dostępne są na rok 2023. Wobec tego przy szacowaniu dochodów krakowskiego związku metropolitalnego posłużono się wielkością określoną w ustawie budżetowej na rok 2023. Jednocześnie ze względu na to, że dochody budżetu państwa z tytułu podatku dochodowego od osób fizycznych w latach 2019–2022 wykazywały tendencję wzrostową, z dużym prawdopodobieństwem można zakładać, że trend ten zostanie utrzymany także w roku 2023.</p> <p>Zgodnie z projektem ustawy, związek metropolitalny tworzy się z dniem 1 lipca, z tym, że realizacja zadań krakowskiego związku metropolitalnego rozpocznie się z dniem 1 stycznia roku kolejnego. Oznacza to, że podstawę do przekazania udziałów związku metropolitalnego w dochodach z podatku dochodowego od osób fizycznych będą stanowiły dochody z tego podatku uzyskane po roku w 2023 r.</p> <p>Z uwagi na bieżące wskaźniki makroekonomiczne, w szczególności dotyczące aktywności gospodarczej oraz procesów związanych z dynamiką cen, trzeba zastrzec, że prezentowane szacunki dochodów krakowskiego związku metropolitalnego zostały sporządzone z zastosowaniem podejścia ostrożnościowego. Niemniej prawdopodobne jest, że trend wzrostu dochodów budżetu państwa z analizowanego źródła w roku, w którym dojdzie do utworzenia krakowskiego związku metropolitalnego, utrzyma się i w związku z tym dochody, jakie mu przypadną, będą wyższe.</p>											

	<p>Szacuje się zatem, że krakowski związek metropolitalny będzie miał następujące dochody:</p> <ul style="list-style-type: none"> • w roku, którym zostanie utworzony – ok. 7,79 mln zł (dotacja celowa 3,4 mln zł, dochody z tytułu udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych 4,3 mln zł, oraz składki gmin 0,09 mln zł), • w pierwszym roku działalności w wysokości ok. 219,3 mln zł (dochody z tytułu udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych mogą wynieść ok. 215 mln zł, składki gmin ok. 4,3 mln zł); w kolejnych latach dochody z tych źródeł będą skorelowane z dynamiką dochodów budżetu państwa uzyskiwanych z podatku dochodowego od osób fizycznych. <p>Szczegółowe wyliczenie kwot dochodów zamieszczono w załączniku do OSR.</p> <p>Skutki pośrednie ustawy. Można oczekiwać, że w długim okresie obowiązywania projektowanej ustawy ujawni się pozytywny wpływ regulacji na sektor finansów publicznych, ponieważ działalność krakowskiego związku metropolitalnego będzie przyczyniać się do bardziej skutecznego pokonywania barier rozwojowych w przypadku gmin wchodzących w skład tego związku, co z kolei powinno pozytywnie wpływać na dynamikę rozwoju regionu. Niemniej ocena wpływu proponowanych regulacji w tym obszarze może mieć jedynie charakter jakościowy. Doświadczenia zagraniczne, z uwagi na specyficzne rozwiązania ustrojowe, nie wydają się dawać wystarczającej podstawy do wyciągania wniosków odnośnie do rozmiaru pozytywnych efektów, jakie mogą ujawnić się na terenie gmin wchodzących w skład krakowskiego związku metropolitalnego.</p>
--	--

7. Wpływ na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym funkcjonowanie przedsiębiorców oraz na rodzinę, obywateli i gospodarstwa domowe.

		Skutki						
Czas w latach od wejścia w życie zmian		0	1	2	3	5	10	Łącznie (0-10)
W ujęciu pieniężnym (w mln zł, ceny stałe z 2023 r.)	duże przedsiębiorstwa	0	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.
	sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw	0	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.
	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe	0	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.
W ujęciu niepieniężnym	duże przedsiębiorstwa	Ustawa nie będzie miała bezpośredniego wpływu na konkurencyjność gospodarki oraz na funkcjonowanie przedsiębiorców, w tym klasyfikowanych w sektorze mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw. Umożliwi jednak władzom krakowskiego związku metropolitalnego podejmowanie działań, które w sposób pośredni, w długim okresie, będą pozytywnie oddziaływać na konkurencyjność podmiotów działających na tym obszarze.						
	sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw							
	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe							
Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń								

8. Zmiana obciążeń regulacyjnych (w tym obowiązków informacyjnych) wynikających z projektu.

Projektowana ustawa będzie miała wpływ na funkcjonowanie podmiotów zaliczanych do sektora finansów publicznych z obszaru, który znajdzie się w granicach krakowskiego związku metropolitalnego. Na skutek zaprojektowanych w ustawie rozwiązań, a także działań, jakie będą podejmowane przez władze związku, oraz niezbędnych zmian organizacyjnych, jakie dotkną niektóre podmioty zaliczane do sektora finansów publicznych, zaktualizują się obowiązki związane ze składaniem odpowiednich sprawozdań.

9. Wpływ na rynek pracy.

Pozytywny wpływ na rynek pracy na obszarze krakowskiego związku metropolitalnego.

10. Wpływ na pozostałe obszary.

- środowisko naturalne
 sytuacja i rozwój regionalny
 inne:

- demografia
 mienie państwowe

- informatyzacja
 zdrowie

Pozytywny wpływ na rozwój Krakowa oraz innych gmin, które wejdą w skład krakowskiego związku metropolitalnego. Z uwagi na przewidziane w ustawie rozwiązania organizacyjne regulacja będzie miała wpływ na mienie jednostek samorządu terytorialnego zrzeszonych w krakowskim związku metropolitalnym.

11. Planowane wykonanie przepisów aktu prawnego.

Przepisy projektu ustawy wejdą w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia ustawy.

12. W jaki sposób i kiedy nastąpi ewaluacja efektów projektu oraz jakie mierniki zostaną zastosowane?

Przedmiotowa regulacja będzie miała istotny wpływ na rozwój Krakowa oraz gmin, które wejdą w skład krakowskiego związku metropolitalnego, i dlatego powinna podlegać ocenie *ex post*. Ewaluacja powinna być kompleksowa, ponieważ wpływ regulacji ujawni się w wielu obszarach. Z uwagi na to, że niezbędna analiza musi być oparta na danych, które ukażą stosowne zmiany wynikające z wpływu projektowanej ustawy, ewaluacja będzie mogła być sporządzona nie wcześniej niż po upływie trzech lat od dnia wejścia w życie projektowanych przepisów.

13. Załączniki (istotne dokumenty źródłowe, badania, analizy itp.).

Szacunek dochodów krakowskiego związku metropolitalnego.

Szacunek dochodów krakowskiego związku metropolitalnego

Projektowana ustawa będzie miała bezpośredni wpływ na sektor finansów publicznych, gdyż zaproponowane rozwiązania dotyczące źródeł dochodów krakowskiego związku metropolitalnego spowodują przepływy środków finansowych pomiędzy podmiotami klasyfikowanymi w tym sektorze, szczególnie pomiędzy budżetem państwa, jednostkami samorządu terytorialnego, które wejdą w skład krakowskiego związku metropolitalnego a tym związkiem.

Projekt ustawy przewiduje, że krakowski związek metropolitalny prowadzi gospodarkę finansową na podstawie uchwały budżetowej, której przyjęcie należy do wyłącznej kompetencji zgromadzenia związku metropolitalnego. Dynamika rozwoju krakowskiego związku metropolitalnego zostanie, zatem określona przez jego organ stanowiący. Na tym etapie procesu legislacyjnego, opierając się na wiarygodnych danych, można sporządzić prognozy dochodów krakowskiego związku metropolitalnego tylko w odniesieniu do wybranych pozycji, w szczególności można oszacować dochody z tytułu udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych (PIT) oraz kwotę dotacji celowej, jakiej wojewoda małopolski udzieli na działania związane z utworzeniem związku metropolitalnego.

Szacuje się, że krakowski związek metropolitalny uzyska następujące dochody:

- w roku, którym zostanie utworzony – **ok. 7,79 mln zł** (dotacja celowa 3,4 mln zł, dochody z tytułu udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych 4,3 mln zł oraz składki gmin 0,09 mln zł),
- w pierwszym roku działalności dochody - **ok. 219,3 mln zł** (z tytułu udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych 215 mln zł, składki gmin w kwocie 4,3 mln zł); w kolejnych latach dochody z tych źródeł będą skorelowane z dynamiką dochodów budżetu państwa uzyskiwanych z podatku dochodowego od osób fizycznych.

Szacunek kwoty dotacji celowej wojewody małopolskiego. Zgodnie z art. 9 projektu ustawy wojewoda małopolski udziela związkowi metropolitalnemu lub miastu na prawach powiatu Kraków dotacji celowej na działania związane z utworzeniem krakowskiego związku metropolitalnego. Przepisy projektu ustawy określają kwotę dotacji celowej w wysokości 0,2% udziału miasta na prawach powiatu Kraków we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych. W budżecie tej jednostki samorządu terytorialnego sporządzonym na rok 2023 wysokość dochodów z tytułu udziału w podatku dochodowym od osób fizycznych zaplanowano na kwotę 1,7 mld zł. Oznacza to, że w warunkach 2023 r. wysokość dotacji celowej, jaką mógłby udzielić wojewoda małopolski na działania związane z utworzeniem związku metropolitalnego należałoby szacować na **ok. 3,4 mln zł**.

Tabela nr 1: Szacunek kwoty dotacji celowej wojewody małopolskiego.

założenia			
planowana wysokość dochodów z tytułu udziału w podatkach stanowiących dochód budżetu państwa podatek dochodowy od osób fizycznych			Budżet Miasta Kraków na rok 2023
ogółem		1 710 047 660	
gmina	[zł]	1 349 760 126	
powiat		360 287 534	
udział miasta na prawach powiatu Kraków we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych określony w projekcie ustawy w celu wyliczenia dotacji celowej		0,2%	parametr określony w art. 9 projektu ustawy
obliczenia			
szacowana kwota dotacji wojewody małopolskiego	[zł]	3 420 095	
	[mln zł]	3,4	

Źródło: Obliczenia własne.

Szacunek dochodów krakowskiego związku metropolitalnego z tytułu udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych. Szacuje się, że w roku, w którym krakowski związek metropolitalny zostanie utworzony, jego dochód z tytułu udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych może wynieść **ok. 4,3 mln zł**. W pierwszym roku działalności będzie to dochód w wysokości **ok. 215 mln zł**, zaś w kolejnych latach dochody krakowskiego związku metropolitalnego z tego tytułu będą skorelowane z dynamiką dochodów budżetu państwa uzyskiwanych z podatku dochodowego od osób fizycznych.

Wysokość dochodów z tytułu udziału krakowskiego związku metropolitalnego we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych oszacowano według następujących formuł:

- w roku, w którym krakowski związek metropolitalny zostanie utworzony:

$$\text{Dochody}_{\text{udzial(PIT)}} = \text{PIT}_{2023} / 1000 * 0,2\% * 3,0\% * L_{\text{ludność}}$$

$$4,3 \text{ [mln zł]} = 83\,570\,254 \text{ [tys. zł]} / 1000 * 0,2\% * 3,0\% * 85\%$$

- w latach następujących po roku, w którym krakowski związek metropolitalny zostanie utworzony:

$$\text{Dochody}_{\text{udzial(PIT)}} = \text{PIT}_{2023} / 1000 * 10\% * 3,0\% * L_{\text{ludność}}$$

$$215 \text{ [mln zł]} = 83\,570\,254 \text{ [tys. zł]} / 1000 * 10\% * 3,0\% * 85\%$$

Tabela nr 2: Szacunek dochodów krakowskiego związku metropolitalnego.

dane						
		2019	2020	2021	2023	2023 (nowelizacja)
dochód budżetu państwa z tytułu podatku dochodowego od osób fizycznych (PIT)	[tys. zł]	65 444 928	63 797 444		78 368 100	83 570 254
udział w dochodach z PIT Krakowa, gmin powiatu krakowskiego i powiatu wielickiego						
		2019	2020			
razem		1 932 567 851	1 923 130 772			
w tym:						
miasto Kraków	[zł]	1 407 406 960	1 396 932 042		1 710 047 660	
gminy powiatu krakowskiego		372 752 108	370 154 945			
gminy powiatu wielickiego		152 408 783	156 043 785			
liczba ludności						
				2021		
Kraków				802 583		
powiat krakowski	[osób]			298 107		
powiat wielicki				140 291		
razem				1 240 981		
wskazniki						
udział Krakowa, gmin powiatu krakowskiego i powiatu wielickiego w PIT	[%]	3,0%	3,0%			3,0%
udział Krakowa w PIT	[%]	2,2%	2,2%		2,2%	
założenia						
liczba ludności związku metropolitalnego	[osób]	1 058 476	zamieszkałych w gminach wchodzących w skład Stowarzyszenia Metropolia Krakowska, dane GUS, na koniec 2021 r.			
parametry określone w ustawie						
wysokość udziału w PIT w 1 roku	[%]	0,2%	projekt ustawy			
wysokość udziału w PIT w kolejnych latach	[%]	10%				
obliczenia						
dochody związku metropolitalnego z tytułu udziału w PIT						
w roku utworzenia		4,3				
w 1 roku działalności	[mln zł]	215				
dochody związku metropolitalnego z tytułu składek gmin						
wysokość składki gmin na rzecz związku metropolitalnego	[%]	2%	projekt ustawy			
w roku utworzenia		0,09				
w 1 roku działalności	[mln zł]	4,3				

Zródło: Obliczenia własne.

Opis założeń:

1. **PIT₂₀₂₃ – dochody budżetu państwa z podatku dochodowego od osób fizycznych w 2023 r.** – rachunek dochodów sporządzono z uwzględnieniem danych o dochodach budżetu państwa z podatku dochodowego od osób fizycznych uzyskanych w latach 2019–2020 oraz prognozy dochodów z tego podatku zamieszczonej w projekcie nowelizacji budżetu państwa na rok 2023;

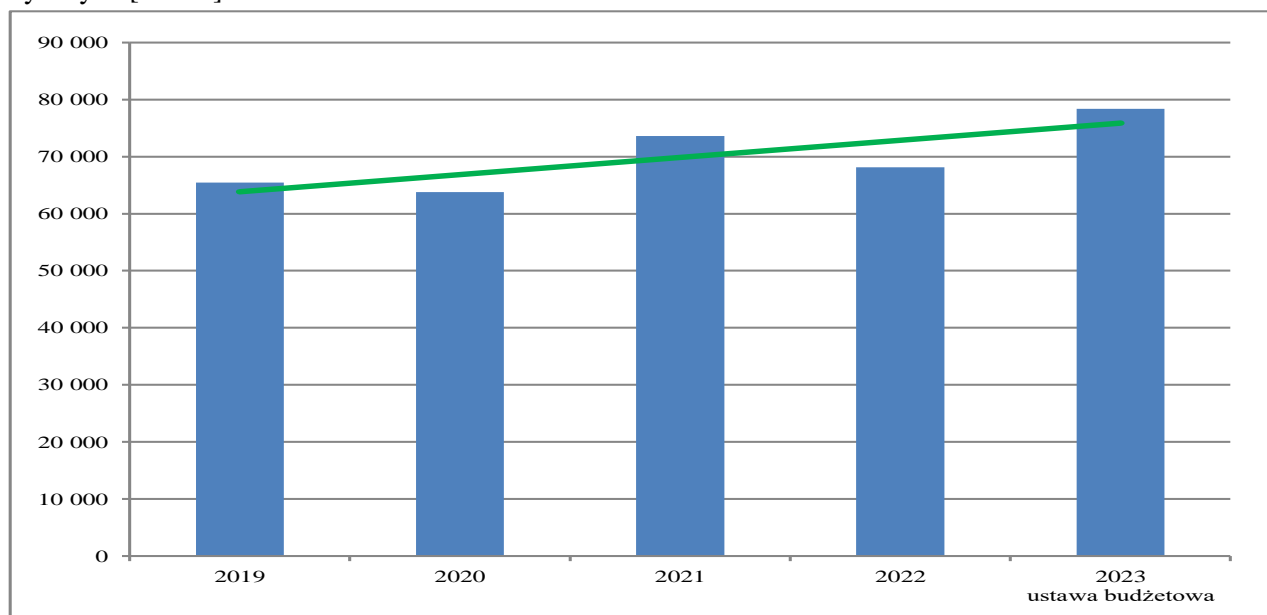
W latach 2019–2022 dochody budżetu państwa z tytułu podatku dochodowego od osób fizycznych uległy zwiększeniu z 65 445 mln zł w 2019 r. do 68 107 mln zł w 2022 r. W ustawie budżetowej na rok 2023 założono dalszy wzrost dochodów budżetu państwa z tego podatku do wysokości 78 368 mln zł. Jednakże prawdopodobnie dochody budżetu państwa z podatku dochodowego od osób fizycznych w 2023 r. przekroczą te założenia i mogą osiągnąć kwotę określoną w projekcie nowelizacji ustawy budżetowej na rok 2023, tj. 83 570 mln zł.

Tabela nr 3: Dochody budżetu państwa z tytułu podatku dochodowego od osób fizycznych.

	2019	2020	2021	2022	2023 ustawa budżetowa	2023 (projekt nowelizacji)
podatek dochodowy od osób fizycznych [mln zł]	65 445	63 797	73 606	68 107	78 368	83 570

Źródło: Sprawozdania z wykonania budżetu państwa, ustawa budżetowa.

Wykres nr 1: Tendencja kształtowania się dochodów budżetu państwa z tytułu podatku dochodowego od osób fizycznych [mln zł].

Źródło: Obliczenia własne.

Analiza tendencji kształtowania się dochodów budżetu państwa z tytułu podatku dochodowego od osób fizycznych w latach 2019–2023 pokazuje, że w tym okresie występowały dwa zjawiska. Po pierwsze wpływy do budżetu państwa z omawianego tytułu generalnie ulegały zwiększeniu, ale jednocześnie dochody te podlegały wahaniom rok do roku. W celu oszacowania dochodów związku metropolitalnego w pierwszym roku działalności krakowskiego związku metropolitalnego konieczne jest, więc przyjęcie założenia odnośnie do wysokości dochodów budżetu państwa z tytułu podatku dochodowego od osób fizycznych po 2023 r.

Mając na względzie wnioski dotyczące kształtowania się dochodów budżetu państwa z tytułu podatku dochodowego od osób fizycznych w wyżej wskazanym okresie oraz dane na temat wskaźników makroekonomicznych w 2023 r., w szczególności odnoszących się do procesów realnych, poziomu bezrobocia oraz dynamiki zmian cen, do oszacowania dochodów związku metropolitalnego z tytułu udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych przyjęto założenie „konserwatywne”. Polega ono w tym przypadku na tym, że dochody budżetu państwa z podatku dochodowego od osób fizycznych w roku 2024 i 2025, które – zgodnie z projektem ustawy – będą stanowić podstawę do przekazania udziału we wpływach związku metropolitalnego w podatku dochodowym od osób fizycznych uwzględnia się w wysokości prognozowanej w projekcie nowelizacji ustawy budżetowej na rok 2023, tzn. 83 570 mln zł.

2. **wysokość udziału związku metropolitalnego we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych** – zgodnie z projektem ustawy udział ten ma kształtować się odpowiednio na poziomie 0,2% w roku, w którym krakowski związek metropolitalny zostanie utworzony, oraz 10% w latach następujących po roku, w którym krakowski związek metropolitalny zostanie utworzony;
3. **średnia ważona określona w art. 51 ust. 4 projektu ustawy** – wskaźnik udziału miasta na prawach powiatu Kraków, powiatu krakowskiego i powiatu wielickiego w dochodach z podatku dochodowego od osób fizycznych w latach 2019–2020 kształtował się na identycznym poziomie (3%); relacja tej wielkości w budżecie dla miasta na prawach powiatu Kraków na rok 2023 kształtuje się też na takim samym poziomie jak w latach ubiegłych (2,2%); w związku z tym, w celu oszacowania wysokości dochodów krakowskiego związku metropolitalnego z tytułu udziału w podatku dochodowym od osób fizycznych nie zachodzi konieczność stosowania tak precyzyjnego parametru, jak wskaźnik określony w art. 51 ust. 4 projektu ustawy (średnia ważona arytmetyczna z 3 lat obliczeniowych obejmujących lata poprzedzające rok budżetowy), aby na potrzeby OSR oszacować przybliżoną wysokość tego dochodu; uwzględniając dodatkowo zasadę proporcjonalności zaleconą przy sporządzaniu OSR, przyjęto kształtowanie się tego parametru na niezmiennym poziomie 3%.

Z danych Ministerstwa Finansów wynika, że w latach 2019–2020 dochody miasta Kraków oraz gmin powiatu krakowskiego i powiatu wielickiego z tytułu udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych wynosiły ok. 1,9 mld zł⁵.

Tabela nr 4: Dane o udziałach miasta Kraków oraz gmin powiatu krakowskiego i powiatu wielickiego w podatku dochodowym od osób fizycznych.

		2019	2020
razem		1 932 567 851	1 923 130 772
w tym:			
miasto Kraków	[zł]	1 407 406 960	1 396 932 042
gminy powiatu krakowskiego		372 752 108	370 154 945
gminy powiatu wielickiego		152 408 783	156 043 785

Źródło: Ministerstwo Finansów, konsultacje projektu ustawy (druk senacki nr 597).

4. **struktura przestrzenna krakowskiego związku metropolitalnego** – zgodnie z projektem ustawy Stowarzyszenie Metropolia Krakowska ma zostać przekształcone w krakowski związek metropolitalny; aktualnie Stowarzyszenie Metropolia Krakowska tworzy płaszczyznę współpracy dla 15 gmin, tj. Krakowa i otaczających to miasto gmin: Biskupice, Czernichów, Igołomia-Wawrzeńczyce, Kocmyrzów-Luborzyca, Liszki, Michałowice, Mogilany, Niepołomice, Skawina, Świątniki Górne, Wieliczka, Wielka Wieś, Zabierzów, Zielonki⁶.

⁵ Ministerstwo Finansów, pismo z dnia 20 stycznia 2022 r. przesłane w ramach konsultacji projektu ustawy (druk senacki nr 597).

⁶ <https://metropoliakrakowska.pl/metropolia/o-metropolii>

5. **liczba ludności krakowskiego związku metropolitalnego** – przyjęto założenie, że krakowski związek metropolitalny będzie liczył początkowo ok. 1, 058 mln mieszkańców, co odpowiada liczbie mieszkańców gmin wchodzących w skład Stowarzyszenia Metropolia Krakowska na koniec 2021 r.

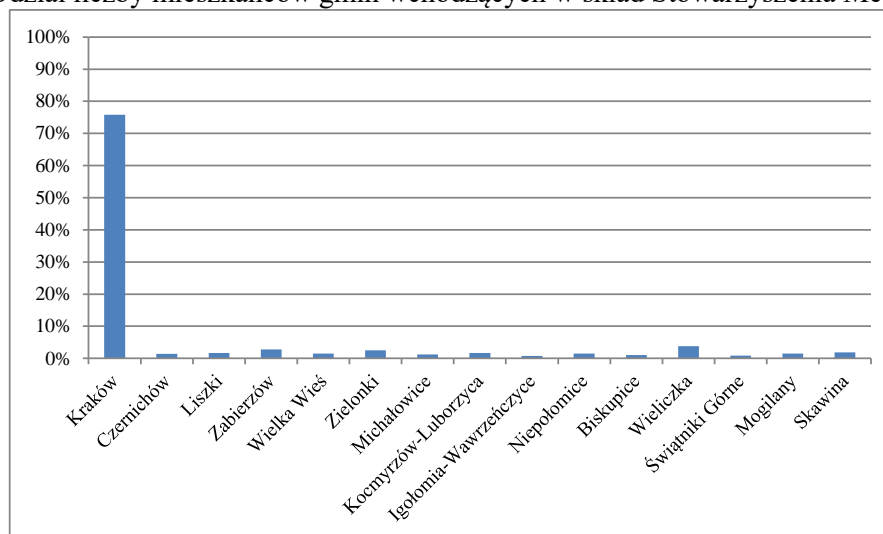
Według danych zamieszczonych na stronie internetowej Stowarzyszenia Metropolia Krakowska liczba ludności gmin wchodzących w skład Stowarzyszenia wynosi 1 081 900 osób. Z danych GUS wynika jednak, że na koniec 2021 r. liczba ta wynosiła 1 058 476 osób. Różnica pomiędzy danymi GUS i Stowarzyszenia odnośnie do łącznej liczby ludności jest, więc nieznaczna (w ujęciu procentowym wynosi 2%). Istotne różnice, co do liczby ludności występują jedynie w przypadku danych dotyczących gmin Niepołomice, Wieliczka i Skawina.

Tabela nr 5: Liczba ludności zamieszkałych na terenie gmin wchodzących w skład Stowarzyszenia Metropolia Krakowska.

	Stowarzyszenie Metropolia Krakowska	GUS stan w dniu 31.12.2021 r.
Kraków	780 000	802 583
Czernichów	14 700	15 240
Liszki	17 000	18 189
Zabierzów	26 200	29 126
Wielka Wieś	15 500	15 777
Zielonki	24 100	26 752
Michałowice	10 900	12 914
Kocmyrzów-Luborzycza	16 000	17 707
Igołomia-Wawrzeńczyce	7 600	7 881
Niepołomice	29 700	16 269
Biskupice	10 600	11 437
Wieliczka	61 200	40 113
Świątynki Górne	10 200	8 603
Mogilany	14 400	15 994
Skawina	43 800	19 891
razem	1 081 900	1 058 476

Źródło: <https://metropoliakrakowska.pl/metropolia/o-metropolii>,
GUS, „Rocznik Demograficzny 2022”, s. 40, s. 109–110.

Wykres nr 2: Udział liczby mieszkańców gmin wchodzących w skład Stowarzyszenia Metropolia Krakowska.

Źródło: Obliczenia własne. GUS, „Rocznik Demograficzny 2022”, s. 40, s. 109–110.

6. **parametr $L_{udność}$** – dochody z tytułu udziału w podatku dochodowym od osób fizycznych wiązały się z liczbą mieszkańców miasta Kraków, powiatu krakowskiego oraz powiatu wielickiego; według danych GUS obrazujących stan na koniec 2021 r. wyżej wskazany obszar zamieszkiwało 1 240 981 osób; wobec tego, że Stowarzyszenie Metropolia Krakowska zostanie przekształcone w krakowski związek metropolitalny, a liczba osób zamieszkałych na terenie gmin wchodzących w skład Stowarzyszenia Metropolia Krakowska wynosiła 1 058 476 osób, w szacunkach dochodów z tytułu udziału w PIT należy uwzględnić różnice w liczbie ludności; wysokość tego parametru wynosi 85% ($1\,058\,476 / 1\,240\,981 * 100\%$).

Tabela nr 6: Liczba ludności.

	2021
Kraków	802 583
powiat krakowski	298 107
powiat wielicki	140 291
razem	1 240 981

Źródło: GUS, „Rocznik Demograficzny 2022”, s. 40.

Powiat krakowski – według danych GUS obrazujących stan na koniec 2021 r. powiat ten zamieszkiwało 298 107 osób.

W skład powiatu wchodzi:

- gminy miejsko-wiejskie: Krzeszowice, Skała, Skawina, Słomniki, Świątyniki Górne,
- gminy wiejskie: Czernichów, Igołomia-Wawrzeńczyce, Iwanowice, Jerzmanowice-Przebinia, Kocmyrzów-Luborzyca, Liszki, Michałowice, Mogilany, Sułoszowa, Wielka Wieś, Zabierzów, Zielonki.

Powiat wielicki – według danych GUS obrazujących stan na koniec 2021 r. powiat ten zamieszkiwało 140 291 osób.

W skład powiatu wchodzi:

- gminy miejsko-wiejskie: Niepołomice, Wieliczka,
- gminy wiejskie: Biskupice, Gdów, Kłaj.